

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

ZAKONODAJNI POSTOPEK V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kandidatka: Darja Klavora
Številka indeksa: 04032534

Mentor: izr. prof. dr. Rudi Kocjančič

Ljubljana, september 2010

POVZETEK

Zakonodajni postopek je eden izmed najbolj pomembnih postopkov odločanja v sodobni družbi, saj se v njem oblikujejo odločitve splošnega pomena ob sodelovanju raznovrstnih udeležencev. Te odločitve so zapisane v zakonih, ki jih mora posameznik upoštevati.

V Sloveniji zakone sprejema zakonodajni organ - državni zbor v zakonodajnih postopkih, katerih pravna podlaga so na osnovi ustavne ureditve poslovnik in drugi splošni akti zakonodajnih teles.

Državni zbor sprejema zakone na podlagi sodelovanja upravičenih subjektov v zakonodajnem postopku. Po naši ureditvi so to poslanci, vlada, državni svet in ostali udeleženci, ki tako v okviru svojih pristojnosti vplivajo na spremembo zakonodaje.

Le ob določeni družbeni urejenosti lahko razvijemo in uresničujemo svoje potrebe, želje in interese. Vsaka družba pa mora imeti določena in postavljena pravila, po katerih se mora ravnati in jih spoštovati. Ta pravila so ena od temeljev pravnega sistema države.

Ključne besede: zakonodajni postopek, zakon, državni zbor, ustava, poslovnik, vlada, državni svet

IL RIASSUNTO

Il processo legislativo è uno dei più importanti processi decisionali nella società contemporanea poiché concretizza le esigenze di interesse collettivo attraverso la partecipazione di più soggetti. Il risultato di detti processi sono le leggi, ovvero atti aventi il potere d'imperio e pertanto osservate da tutti.

In Slovenia le leggi sono elaborate ed approvate dal Corpo Legislativo - l'Assemblea Nazionale, nei procedimenti legislativi. Le fonti del diritto su cui si basa il sistema giuridico sloveno sono, oltre alla costituzione posta alla base del sistema, i regolamenti e gli altri atti legislativi.

L'Assemblea nazionale approva le leggi sulla base della partecipazione dei soggetti legittimi, ovvero, aventi pieno titolo nella realizzazione del processo legislativo. Nel nostro ordinamento essi si identificano con i membri del governo, del Consiglio nazionale e di altri partecipanti che nei propri specifici ambiti hanno la facoltà nonché l'autorità per poter intervenire alla modifica di un progetto di legge. Allorquando esiste un particolare e ben definito assetto sociale e solo allora, siamo in grado di sviluppare e realizzare le nostre esigenze, preferenze e interessi. Ogni società ha la necessità di possedere norme perfettamente definite per poi poterle rispettare. Queste sono le regole ed i fondamenti del sistema giuridico di un paese.

Parole chiave: processo legislativo, la legge, Assemblea Nazionale, la Costituzione, regolamento, Governo, Consiglio nazionale

KAZALO

POVZETEK	ii
IL RIASSUNTO	iii
1 UVOD	1
1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSLEKGA DELA.....	1
1.2 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA	2
2 PRAVNA UREDITEV ZAKONODAJNEGA POSTOPKA V REPUBLIKI SLOVENIJI	4
3 DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	5
3.1 SPLOŠNO O PREDSTAVNIŠKEM TELESU	5
3.2 SPLOŠNO O DRŽAVNEM ZBORU REPUBLIKE SLOVENIJE.....	5
3.3 SESTAVA IN MANDATNA DOBA DRŽAVNEGA ZBORA.....	6
3.3.1 <i>Sestava</i>	6
3.3.2 <i>Mandatna doba</i>	7
3.4 PRISTOJNOSTI DRŽAVNEGA ZBORA	8
3.5 POSLOVNIK DRŽAVNEGA ZBORA.....	9
3.5.1 <i>Poslovnik državnega zbora</i>	9
3.5.2 <i>Pravna narava poslovnika</i>	9
3.6 NAČIN DELOVANJA DRŽAVNEGA ZBORA	10
3.7 NAČIN ODLOČANJA DRŽAVNEGA ZBORA.....	11
3.8 VODSTVO DRŽAVNEGA ZBORA	11
3.9 RAZMERJE DRŽAVNEGA ZBORA DO DRUGIH DRŽAVNIH ORGANOV	12
3.9.1 <i>Razmerje med državnim zborom in državnim svetom</i>	12
3.9.2 <i>Državni zbor in vlada</i>	13
3.9.3 <i>Razmerje državnega zbora do ustavnega sodišča</i>	14
4 ZAKONODAJNI POSTOPEK	16
4.1 VEČFAZNOST	16
4.2 ZAKONODAJNA INICIATIVA	16
4.3 REDNI ZAKONODAJNI POSTOPEK	17
4.3.1 <i>Predhodna obravnava</i>	17
4.3.2 <i>Prva obravnava</i>	18
4.3.3 <i>Druga obravnava predloga zakona v matičnem delovnem telesu</i>	19
4.3.4 <i>Tretja obravnava</i>	21

4.4	SKRAJŠANI POSTOPEK ZA SPREJEM ZAKONA	21
4.5	NUJNI POSTOPEK ZA SPREJEM ZAKONA	22
4.6	MNENJE IN SOGLASJE LOKALNIH SKUPNOSTI V ZAKONODAJNEM POSTOPKU ...	22
4.7	PONOVNO ODLOČANJE O ZAKONU.....	22
4.8	POSTOPEK ZA SPREJEM AVTENTIČNE RAZLAGE ZAKONA.....	23
4.9	URADNO PREČIŠČENO BESEDILO ZAKONA.....	24
4.10	SPREJEMANJE DRUGIH AKTOV DRŽAVNEGA ZBORA	25
4.11	SPREJEMANJE ZAKONOV O RATIFIKACIJI	25
4.12	RAZGLASITEV ZAKONA	25
4.13	POSTOPEK S PREDLOGI ZAKONOV PO IZTEKU MANDATNE DOBE DRŽAVNEGA ZBORA.....	26
5	NAČELA ZAKONODAJNEGA POSTOPKA.....	28
5.1	NAČELO JAVNOSTI.....	28
5.2	NAČELO STOPNJEVANJA	28
5.3	NAČELO SAMOSTOJNOSTI	29
5.4	NAČELO PISNOSTI	29
5.5	NAČELO EKONOMIČNOSTI	29
5.6	NAČELO ZBORNEGA SPREJEMANJA ZAKONOV	30
6	SUBJEKTI V ZAKONODAJNEM POSTOPKU	31
6.1	POSLANCI	31
6.2	POSLANSKE SKUPINE	31
6.3	DELOVNA TELESA	32
6.4	INTERESNE SKUPINE.....	32
6.5	LOKALNA SKUPNOST	33
6.6	NEVLADNE ORGANIZACIJE V ZAKONODAJNEM POSTOPKU.....	34
7	DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE IN EVROPSKA UNIJA.....	35
7.1	USTAVNA PODLAGA ZA ODLOČITEV SLOVENIJE o PRISTOPU k EVROPSKI UNIJI	35
7.2	Zadeve Evropske unije v Državnem zboru.....	35
7.3	Sodelovanje z Evropskim parlamentom.....	36
7.4	ODBOR ZA ZADEVE EVROPSKE UNIJE.....	36
7.5	ODBOR ZA ZUNANJO POLITIKO	37
7.6	EVROPSKI PARLAMENT	38
7.7	ZAKONODAJNI POSTOPKI	40

7.7.1	<i>Postopek soodločanja</i>	41
7.7.2	<i>Postopek sodelovanja</i>	41
7.7.3	<i>Postopek posvetovanja</i>	42
7.7.4	<i>Postopek privolitve</i>	42
8	ZAKLJUČEK	44
	LITERATURA	47
	PRAVNI VIRI	47
	DRUGI VIRI	48
	SEZNAM SLIK IN TABEL	48
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	49
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	50

1 UVOD

1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSLEKGA DELA

Sodobno državo navadno definiramo kot celotno družbeno skupnost na določenem ozemlju, ki jo ureja državna organizacija. Država v širšem pomenu je torej sestavljena iz treh temeljnih sestavin: ozemlja, prebivalstva in državne organizacije, ki hkrati pomeni tudi definicijo države v ožjem smislu. Ozemlje se navadno določi z mednarodno pogodbo, ki je sestavljena na podlagi zgodovinskih okoliščin in naravnih meja. Prebivalstvo predstavljajo državljani in tujci. Državna organizacija pa je tista, ki na prisilen način ureja življenje v državi - izvaja državno oblast.

Državna organizacija in njeno delovanje sta pravno urejeni z ustavo, zakoni in podzakonskimi akti. Organizirana je v različnih oblikah, ki se med seboj razlikujejo glede na položaj državnih organov in odnosov med njimi. Ena od načinov oblike organiziranosti je državna oblast, ki nam pove, kakšna so razmerja med tremi vejami oblasti: zakonodajno, izvršilno in sodno.

Zakonodajna oblast je tista, katere pomembna naloga je sprejemanje zakonov, ki poleg ustave pomenijo pravni okvir delovanja državne organizacije.

»Ustava je najsplošnejši, najvišji in temeljni pravni akt.« (Kocjančič, 2009, str.29)

Z ustavnimi določbami se oblikujejo temelji pravnega reda na podlagi temeljnih družbenih razmerij v državi. Uresničevanje le teh pa določajo zakoni. Ustavo sprejema predstavniški organ, ki opravlja zakonodajno funkcijo.

Zakonodajna oblast je lahko enodomna ali dvodomna. Enodomna ureditev zakonodajne oblasti pomeni, da sprejema zakone en sam organ, pri dvodomni ureditvi pa pri sprejemanju in spreminjanju zakonov sodelujeta dva organa.

Celotno zakonodajno telo, enodomno ali dvodomno, s skupnim izrazom imenujemo parlament.

V Sloveniji zakonodajna oblast pripada le državnemu zboru, vendar pa na zakonodajo vplivajo tudi drugi upravičeni udeleženci. Zakone lahko predlagajo poslanci, državni svet, vlada in 5000 volivcev.

V organizaciji oblasti ima državni svet poseben položaj, ustava ga uvršča takoj za državnim zborom. Gre za organ, katerega pristojnosti kažejo, da deluje v okviru zakonodajne funkcije. Državni svet ne sprejema zakonov, je pa njegovo celotno delovanje naravnano na vpliv na delovanje državnega zbora kot zakonodajnega telesa. Tukaj lahko govorimo o nepopolni dvodomnosti, kajti po ustavnopravni teoriji se šteje za dvodomno vsaka ureditev, v kateri delujeta na področju zakonodajne funkcije dva organa, ne glede na to, kakšno razmerje je med njima. Smisel dvodomnosti v unitarnih državah je v tem, da drugi dom sodeluje s prvim domom pri sprejemanju zakonov in opozarja na prenašane in nezadostno preiščene odločitve prvega doma. Drugi dom naj bi zaviral pretirane in prenašane odločitve prvega

doma ter zagotavljal večjo preudarnost pri zakonodajnem odločanju. Državni svet predstavlja zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov.

Na koncu vedno sprejme zakon državni zbor, potem ko se s tem strinja večina navzočih poslancev. Tako sprejeti zakon na koncu razglasi predsednik republike v Uradnem listu RS.

Postopek sprejemanja zakona se imenuje zakonodajni postopek. Po najbolj preprosti definiciji je to pravno reguliran postopek za sprejem zakona.

Zakoni so najbolj splošni pravni akti, saj nam narekujejo naše vedenje in ravnanje, in v primeru njihovega neupoštevanja predpisujejo tudi sankcije. Obstajajo tudi akti, ki so neposredno vsebinsko in formalno podrejeni le ustavi. Tudi ti predstavljajo drugo stopnjo prava, zato je za nas državljane v vsakdanjem življenju zelo koristno poznavanje zakonov.

V diplomski nalogi bom predstavila potek zakonodajnega postopka v Republiki Sloveniji ter delovanje Državnega zbora Republike Slovenije kot predstavniški in s tem tudi zakonodajni organ, ki na podlagi ustave sprejema zakone in druge akte in s tem ureja pravice in dolžnosti ljudi in državljanov.

Opisala bom značilnosti in posebnosti dela Državnega zbora RS v zakonodajnem postopku na podlagi Poslovnika Državnega zbora RS, ki to ureja.

Prav tako bom predstavila državni zbor v primerjavi z ostalimi vejami oblasti pri sprejemanju zakonov, vlade, državnega sveta in ustavnega sodišča.

Na koncu pa bom primerjala delovanje Državnega zbora RS z delom Evropskega parlamenta kot predstavniškega telesa v sodelovanju pri sprejemanju pravnih aktov v Evropski uniji.

1.2 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

Diplomsko delo je sestavljeno iz osmih poglavij.

V uvodu sem predstavila izhodišča in namen diplomskega dela.

V drugem poglavju bom predstavila pravno ureditev zakonodajnega postopka v Republiki Sloveniji, opisala ustavno določbo in zakon o ustavnem sodišču.

Tretje poglavje bo splošno predstavljalo Državni zbor Republike Slovenije kot predstavniško in zakonodajno telo, sledil bo zgodovinski pregled razvoja ter položaj in njegova vloga.

Četrto poglavje bo predstavljalo sestavo in volitve državnega zbora, način delovanja in odločanja. Opisan bo poslovnik državnega zbora, ki ureja postopkovna pravila pri sprejemanju pravnih aktov in določa tudi splošna pravila in načela o delovanju državnega zbora ter razmerje do drugih državnih organov.

Četrto in hkrati osrednje poglavje diplomskega dela bo opisovalo zakonodajni postopek v Republiki Sloveniji. Opisane bodo temeljne značilnosti zakonodajnega postopka, redni zakonodajni postopek ter posebna zakonodajna postopka, to sta skrajšani in nujni postopek. V nadaljevanju pa bo opisan še pomen nevladnih organizacij in ratifikacija mednarodnih pogodb.

V petem poglavju bodo opisana načela zakonodajnega postopka.

V šestem poglavju bodo prikazani subjekti v zakonodajnem postopku.

V sedmem poglavju bo predstavljen Evropski parlament kot predstavniško telo v EU ter bistvene posebnosti med zakonodajnim postopkoma v obeh parlamentih.

V zaključku bo na osnovi spoznanj in ugotovitev podana sinteza vseh dejstev in predstavljene tematike v diplomskem delu.

2 PRAVNA UREDITEV ZAKONODAJNEGA POSTOPKA V REPUBLIKI SLOVENIJI

Za tiste države, ki imajo ustavno ureditev, je ustava pravni akt z najvišjo veljavo in ima prvo mesto med pravnimi akti. Ustava vsebuje temeljne norme določene ureditve in ima največjo moč izmed pravnih aktov v neki državi. Norme ustave so podrobneje urejene v nižjih pravnih aktih, kot so zakoni, uredbe itd., razen poglavja o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, ki se izvršujejo neposredno na podlagi ustave.

Ustava vsebuje samo eno določbo o zakonodajnem postopku, s katero določa, da državni zbor sprejema zakone v večfaznem postopku, če ni s poslovníkom drugače določeno (89. člen).

Ta določba nam pove, da je organ, ki v Republiki Sloveniji sprejema zakone, državni zbor. Ustava pa predvideva večfazni postopek, obenem pa nudi možnost drugačne ureditve, če bi bilo tako določeno v poslovníku. Vendar ta določa enako.

V tej določbi ustava predvideva tudi posebni pravni akt, ki naj podrobneje uredi zakonodajni postopek Republiki Sloveniji. To je poslovník državnega zbora, o katerem ustava govori v svojem 94. členu.

Pravna podlaga je Zakon o ustavnem sodišču (ZUstS, Uradni list RS, št. 15/94), ki določa, da »odloča ustavno sodišče tudi o ustavnosti in zakonitosti postopkov, po katerih so bili ti akti sprejeti.« (ZUstS, 21. člen, tretji odstavek).

To pomeni, da ustavno sodišče ugotovi, ali je potekal postopek, po katerem je bil akt sprejet, v skladu s predpisi, ki urejajo ta postopek. Postopek mora biti glede na omenjeno zakonsko določbo v skladu z ustavo in zakonom, vendar tega ne bi smeli tolmačiti formalno, temveč vsebinsko, kar bi pomenilo, da mora biti v skladu s poslovníkom, ki ureja postopek sprejemanja akta. Kršitve postopkovnih predpisov bi bile v praksi najverjetneje predvsem glede predpisane večine za sprejem zakona ali drugega akta, večfaznost postopka in podobno.

Zakonodajni postopek mora potekati po pravilih, ki so določena v ustavi, poslovníku državnega zbora in zakonih.

3 DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

3.1 SPLOŠNO O PREDSTAVNIŠKEM TELESU

»Z izrazom predstavniško telo na splošno označujemo kolegijski organ, ki predstavlja ljudi v neki skupnosti in je praviloma voljen. Predstavniško telo lahko predstavlja le del take skupnosti (npr. interesne skupine), pogosteje pa predstavlja vse člane skupnosti (splošno predstavniško telo).

Na državni ravni navadno rabimo izraz predstavniško telo za tisti državni organ, ki predstavlja ljudstvo kot celoto in sprejema najpomembnejše odločitve v družbi. Gre za organ, ki je oblikovan tako, da predstavlja državljanje in je v njem udeležena volja ljudstva kot suverena. Ker ta organ praviloma opravlja zakonodajno funkcijo kot svojo najpomembnejšo funkcijo, se imenuje tudi zakonodajno telo.«
(Grad, 2000, str. 73)

3.2 SPLOŠNO O DRŽAVNEM ZBORU REPUBLIKE SLOVENIJE

Državni zbor Republike Slovenije je na podlagi Ustave Republike Slovenije začel delovati po drugih demokratičnih volitvah leta 1992. Konstituiral se je na svoji prvi seji 23. decembra 1992, potem, ko je potrdil poslanske mandate ter izvolil predsednika in dva podpredsednika državnega zbora (kasneje je državni zbor izvolil še tretjega podpredsednika). Poslanci so izvoljeni s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem. So predstavniki vsega ljudstva in niso vezani na kakršnakoli navodila. Poslanski mandat traja štiri leta, če ne pride do predčasnih oziroma izrednih volitev. Volitve razpisuje predsednik republike.

Zadnje parlamentarne volitve, na katerih je bilo izvoljenih devetdeset poslancev Državnega zbora RS, so bile 21. septembra 2008. (Državni zbor Republike Slovenije, maj 2009)

Vprašanje sestave predstavniškega telesa je bilo deležno velike pozornosti tudi ob sprejemanju nove slovenske ustave. Med postopkom sprejemanja ustave so bile obravnavane različne možnosti, odločitev se je nagibala enkrat v prid enodomnega, drugič dvodomnega parlamenta. Predlog za začetek postopka za sprejem Ustave Republike Slovenije je zahteval, da je treba s sestavo parlamenta zagotoviti, da bodo v njem zastopani splošni interesi državljanov ter posebni interesi socialnih, gospodarskih, kulturnih in drugih skupin ter ustanov. Tako je državni svet nastal kot rešitev, ki je bila sprejemljiva za oba pola: striktne enodomce in striktne dvodomce. (Kristan et al., 1994, str. 107-110)

V Sloveniji je v novi ustavni ureditvi položaj in vloga državnega zbora kot nosilca zakonodajne oblasti bistveno drugačna kot v prejšnji ureditvi in izhaja iz enakih izhodišč kot ureditev večine sodobnih parlamentov. Za razliko od prejšnje skupščine ima državni zbor kot zakonodajno telo položaj splošnega predstavniškega telesa in

izhaja iz načela, po katerem je predstavniško telo predstavnik vseh državljanov, torej državljanov kot takih, ne glede na njihove posebne interese in njihov siceršnji družbeni položaj in vlogo. Zastopanje posebnih družbenih interesov je tako zagotovljeno v državnem svetu.

»Ustava določa, da je Slovenija demokratična republika, v kateri ima oblast ljudstvo. To oblast državljanke in državljani izvršujejo neposredno (torej z glasovanjem na referendumu) in z volitvami, po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno. Slovenija je država s parlamentarnim političnim sistemom. Izvršilna oblast torej ni voljena neposredno, ampak vlado (najprej mandatarja, nato pa na njegov predlog še ministre) izvoli državni zbor. Parlament je po sedaj veljavni ustavi ekskluzivni zakonodajalec, le da je pri odločanju o zakonu, v zvezi, s katerim je bil izveden zakonodajni referendum, vezan na neposredno odločitev ljudstva.«
(Grims, 2006, str. 69)

3.3 SESTAVA IN MANDATNA DOBA DRŽAVNEGA ZBORA

3.3.1 Sestava

Državni zbor Republike Slovenije ima 90 poslancev, državljanov Republike Slovenije, od katerih sta dva predstavnika italijanske in madžarske narodne skupnosti (vsaka narodna skupnost ima v zboru zagotovljeno eno poslansko mesto, ne glede na število njenih pripadnikov). Državni zbor predstavlja predsednik, ki ga izvolijo poslanci s tajnim glasovanjem večine glasov vseh poslancev. Najpomembnejša pristojnost predsednika je, da predstavlja državni zbor navzven in nasproti drugim organom državne oblasti zagotavlja demokratično delovanje in red v parlamentarnem poslovanju. Poleg predsednika so pomembnejši organi v sestavi še podpredsedniki, kolegij predsednika, generalni sekretar in službe državnega zbora, Zakonodajno-pravna služba, poslanske skupine, delovna telesa (odbori) in stalne komisije državnega zbora.

Kolegij predsednika državnega zbora pomaga predsedniku pri izvajanju njegovih nalog, sestavljajo pa ga šef kabineta in svetovalci. Generalni sekretar pomaga predsedniku pri pripravi in vodenju sej, skrbi za objavljanje zakonov in drugih aktov ter vodi strokovne, administrativne in tehnične službe. Kolegij predsednika je posvetovalno telo predsednika, ki ima pomemben vpliv na delovanje državnega zbora. V kolegiju so poleg predsednika še podpredsedniki, vodje poslanskih skupin ter poslanca italijanske in madžarske skupnosti.

V državnem zboru so ustanovljeni parlamentarni odbori in komisije (delovna telesa) zaradi lažjega in preglednejšega dela poslancev. Sestavljeni so iz poslancev različnih strank. Njihova naloga je, da pred vsako odločitvijo v državnem zboru preučijo vsako zadevo, o kateri odloča parlament, zavzamejo do nje stališča, dajejo pripombe in

usmeritve in s tem pomagajo poslancem pri njihovi odločitvi. Parlamentarni odbori so stalni in pristojni za enaka področja, za katera so ustanovljena v vladi ministrstva, medtem ko komisije opravljajo nekatere posebne naloge.

Poslanske skupine so skupine poslancev, ki pripadajo praviloma isti stranki. V poslanskih skupinah se obravnavajo zadeve, o katerih se odloča v državnem zboru, zavzamejo stališča do njih in dajejo usmeritve poslancem za glasovanje.

Poslovnik državnega zbora v 28. in 29. členu določa, da je poslanec lahko član le ene poslanske skupine, najmanjše število poslancev za njeno ustanovitev pa je tri. Vodja poslanske skupine sodeluje v kolegiju predsednika, pri organizaciji dela, pri pripravah na seje in pri drugih zadevah, ki se nanašajo na delovanje državnega zbora.

3.3.2 Mandatna doba

Mandatna doba celotnega državnega zbora in tudi poslancev kot njegovih članov je po ustavi štiri leta (81. člen). Omejena je zato, da imajo volivci možnost ponovnega odločanja o tem, katera politična stranka ali poslanec je primeren za zastopanje svojih interesov.

»Lahko pa je njegova mandatna doba krajša, če pride do razpusta državnega zbora še pred iztekom štiriletne mandatne dobe in do predčasnih volitev, daljša pa le v primeru vojne ali izrednega stanja. Mandatna doba na novo izvoljenega državnega zbora ne začne teči niti z izvolitvijo poslancev niti z verifikacijo poslanskih mandatov, temveč šele s prvo sejo zbora, ko se konča tudi mandat prejšnjega državnega zbora.« (Kaučič in Grad, 2008, str. 188)

V spodnji tabeli in grafu je prikazano število članov v posamezni poslanski skupini v Državnem zboru RS na dan 31.12.2009.

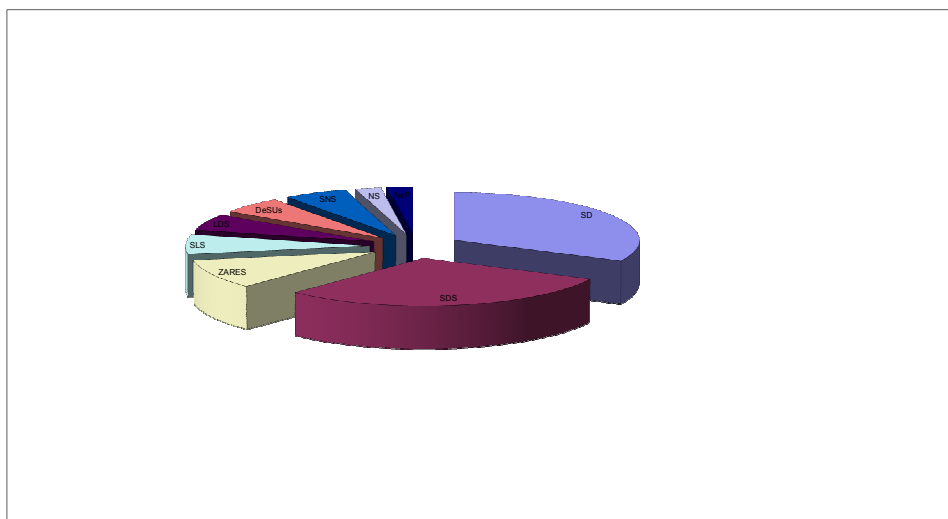
Tabela 1: Število članov po poslanskih skupinah v Državnem zboru RS na dan 31.12.2009

POSLANSKA SKUPINA	ŠTEVILO ČLANOV
1. SD	29
2. SDS	27
3. ZARES	9
4. SLS	6
5. LDS	5
6. DeSUs	5
7. SNS	5
8. NS	2
9. NeP	2
SKUPAJ	90

Vir: Državni zbor Republike Slovenije, 31.12. 2009

1. SD – Socialni demokrati
2. SDS – Slovenska demokratska stranka
3. ZARES – Poslanska skupina Zares-nova politika
4. SLS – Slovenska ljudska stranka
5. LDS – Liberarna demokracija Slovenije
6. DeSUS – Demokratična stranka upokojujencev Slovenije
7. SNS – Slovenska nacionalna stranka
8. NS – Poslanska skupina italijanske in madžarske skupnosti
9. Nep – Nepovezani poslanec

Graf 1: Število poslancev po poslanskih skupinah v Državnem zboru RS na dan 31.12.2009

3.4 PRISTOJNOSTI DRŽAVNEGA ZBORA

Državni zbor kot predstavniško telo opravlja funkcije, ki so značilne za sodobni parlament. Razdelimo jih lahko zlasti na zakonodajno funkcijo, v katero spada tudi sprejemanje drugih pravnih in nepravniških splošnih aktov, volilno in nadzorno funkcijo. V naši ustavni ureditvi zakonodajno funkcijo v celoti opravlja državni zbor, ki ima edini pravico sprejemati zakone. V okviru zakonodajne funkcije državni zbor zlasti:

- a) sprejema:
 - spremembe ustave
 - zakone in druge splošne akte
 - svoj poslovnik
 - državni proračun in zaključni račun proračuna
- b) ratificira mednarodne pogodbe

c) razpisuje referendum

V okviru volilne funkcije državni zbor voli ter imenuje in razrešuje predsednika vlade in ministra, predsednika in podpredsednika državnega zbora, sodnike ustavnega sodišča in druge sodnike itd.

V okviru svoje nadzorne funkcije DZ zlasti odreja parlamentarno preiskavo, odloča o zaupnici in nezaupnici vladi in odloča o obtožbi predsednika republike, predsednika vlade in ministrov pred ustavnim sodiščem (glej Grad, Kaučič, 1997, str. 178).

3.5 POSLOVNIK DRŽAVNEGA ZBORA

3.5.1 Poslovnik državnega zbora

»Sodobni parlamenti popolnoma samostojno sprejemajo svoje poslovnike, kar izhaja iz pravice parlamenta do samoorganiziranja (parlamentarna avtonomija).

Način poslovanja parlamenta je sicer v sodobnih parlamentih urejen v različnih aktih. Temeljna načela navadno ureja že ustava, podrobneje pa urejajo poslovanje parlamenta zakoni, poslovnik in drugi predpisi, ki jih parlament sprejema za lastno poslovanje. Poleg pisnih pravil so za poslovanje parlamenta pomembni tudi ustavni položaji, ki se sčasoma izoblikujejo v delovanju parlamenta.« (Kaučič in Grad, 2007, str. 189)

Akt, ki predpisuje način poslovanja državnega zbora, se imenuje poslovnik. V njem je urejen način dela in poslovanje, pravice in dolžnosti poslancev pa tudi razmerja državnega zbora do drugih državnih organov, s katerimi prihaja v stik.

Pravica državnega zbora, da sam sprejema poslovnik, je določena v ustavi (94. člen), ki navaja tudi, da se poslovnik sprejema z dvotretinjsko večino navzočih poslancev. Tako je v našem sistemu dana poslovniku večja teža kot večini zakonov. Poleg poslovnika pa se lahko način in organizacija dela državnega zbora ureja tudi z odloki o ustanovitvi delovnih teles in s poslovniki le teh.

3.5.2 Pravna narava poslovnika

Moč, ki jo lahko pripišemo poslovniškemu razumevanju in razčlenitvi ustave je odvisna tudi od pravne narave poslovnika oziroma njegovega mesta v hierarhiji formalnih pravnih virov. Na uporabo poslovnika vpliva razlaga ustavnih določb o mestu in vlogi poslovnika predstavniškega telesa v pravnem sistemu.

Poslovnik je v številnih svojih določbah vir ustavnega prava. To velja za poslovniška pravila glede zakonodajnega postopka in tudi za člene, ki opredeljujejo javnost dela državnega zbora ali pravice in dolžnosti poslancev. Slovenska ustava je pri določanju

zakonodajnega postopka na poslovnik državnega zbora prenesla celo pooblastilo, da lahko spreminja faze tega postopka in to je gotovo ustavnopravna vsebina.

Ustava je tudi neke vrste program zakonodaje, saj jo poslovnik zakonodajnega organa – državnega zbora s svojimi normami o načinu sprejemanja zakonov dopolnjuje in zato je pomembno, kako so razumljena ustavna načela in norme v poslovniškem razčlenjevanju.

Poslovniška določila, ki so ustavnopravna narava poslovnika državnega zbora, opredeljujejo ravnanje političnih subjektov oziroma poslanskih skupin pri parlamentarnem odločanju. Norme poslovnika so zelo pomembne za delovanje demokratične oblike oblasti, saj so proceduralne norme odločilne pri doseganju legitimnosti sprejetih odločitev državnega zbora. Poslovnik pa tudi z ureditvijo razmerja do drugih državnih organov posega v organizacijo vrhovnih državnih organov, kar je tudi sestavina ustave v materialnem pomenu.

Poslovnik vsebuje tako kot zakon splošne in abstraktne pravne norme ter je sprejet v zakonodajnem organu po zakonodajnem postopku. S tem upošteva materialne in formalne prvine definicije zakona, čeprav po samem imenu ta akt ni označen kot zakon. S tega vidika prihaja do ugotovitev, da je v hierarhiji pravnih aktov poslovnik podoben zakonu in da ima v nekaterih delih značaj zakona. Podobno stališče, vendar le do tistih poslovniških določb, ki urejajo postopek sprejemanja aktov v predstaviškem telesu, zagovarja v svojih odločbah tudi slovenska ustavno sodna praksa (glej Igličar, 2004, str. 105-107).

3.6 NAČIN DELOVANJA DRŽAVNEGA ZBORA

Na podlagi ustave in poslovnika državni zbor opravlja svoje delo na zasedanjih in sejah. Zasedanje pomeni daljše časovno obdobje delovanja državnega zbora, ki ima spomladansko in jesensko zasedanje. Znotraj zasedanja pa dela državni zbor na sejah, ki potekajo na določene dneve v mesecu. Poleg rednih zasedanj se državni zbor lahko skliče tudi na izredno zasedanje, če je to nujno.

Predsednik državnega zbora sklicuje redna zasedanja, po ustavi pa ima pravico sklicati tudi izredna zasedanja. To mora storiti na zahtevo četrtnine poslancev državnega zbora ali predsednika republike.

Tako kot zasedanja tudi seje državnega zbora sklicuje predsednik državnega zbora, pri čemer poslovnik loči redne in izredne seje državnega zbora. Redne seje so praviloma zadnji teden v mesecu, izredne pa izven rednih zasedanj in v času rednih zasedanj, če niso izpolnjeni pogoji za redno sejo (85. člen ustave).

3.7 NAČIN ODLOČANJA DRŽAVNEGA ZBORA

Državni zbor lahko sprejema odločitve le, če je na seji navzoča večina poslancev, če je torej zagotovljena sklepčnost. Državni zbor praviloma sprejema svoje odločitve z večino opredeljenih glasov, tistih glasov, ki so bili izrecno dani za odločitev, pri čemer pa se ne upoštevajo poslanci, ki so se glasovanja vzdržali. To velja za vse primere, razen kadar je z ustavo ali z zakonom za posamične odločitve določena zahtevnejša večina (86. člen ustave).

Za nekatere odločitve je določena drugačna večina, in sicer večina glasov vseh poslancev (absolutna navadna večina), dve tretjini glasov navzočih poslancev (relativna kvalificirana večina) in dve tretjini glasov vseh poslancev (absolutna kvalificirana večina).

Tako kot v drugih sodobnih parlamentih se tudi v državnem zboru odločitve praviloma sprejemajo z javnim glasovanjem. Glasuje se ne tri načine: z uporabo posebne glasovalne naprave, z dvigovanjem rok ali s poimenskim izrekanjem. Tajno se glasuje le pri nekaterih volitvah (na primer predsednika vlade, predsednika in podpredsednika državnega zbora) in pri nekaterih drugih odločitvah, kot so odločitev o obtožbi predsednika republike, pri odločanju o zaupnici vladi in še v nekaterih drugih primerih, ki si izrecno navedeni v poslovníku. Pri tajnem glasovanju se glasuje po posebej določenem volilnem postopku z glasovnicami in z uporabo glasovalne skrinjice ter na način, ki zagotavlja tajnost glasovanja.

3.8 VODSTVO DRŽAVNEGA ZBORA

V ustavi (84. člen) je določeno, da ima državni zbor predsednika, ki ga izvoli z večino glasov vseh poslancev. Podrobneje so položaj, pristojnosti in volitve predsednika državnega zbora določeni v poslovníku državnega zbora.

Temeljna pristojnost predsednika državnega zbora je, da predstavlja državni zbor in vodi njegovo delo. Predstavljanje državnega zbora pomeni predvsem skrb za uresničevanje z ustavo določenih razmerij z državnim svetom, predsednikom države, z vlado in drugimi državnimi organi.

Pri vodenju dela državnega zbora predsednik predvsem sklicuje in vodi seje državnega zbora in skrbi za izvajanje njegovega poslovníka ter in v zvezi s tem še vrsto drugih nalog. Predsednika izvoli državni zbor z večino glasov vseh poslancev s tajnim glasovanjem in je za svoje delo odgovoren državnemu zboru (PoDZ-1, 19. člen).

Poleg predsednika državnega zbora je poslovník uvedel tudi podpredsednike državnega zbora, ki so lahko največ trije. Podpredsedniki pomagajo predsedniku pri njegovem delu in v dogovoru z njim opravljajo posamezne zadeve z njegovega delovnega področja, ob morebitni njegovi odsotnosti pa ga lahko tudi nadomeščajo. Vsak podpredsednik je tako kot predsednik za svoje delo odgovoren državnemu zboru (PoDZ-1, 20. člen).

3.9 RAZMERJE DRŽAVNEGA ZBORA DO DRUGIH DRŽAVNIH ORGANOV

3.9.1 Razmerje med državnim zborom in državnim svetom

Razmerje med državnim zborom in državnim svetom izhaja iz ustavno določenega položaja enega in drugega organa. Položaj državnega zbora je močnejši, saj opravlja vse funkcije sodobnega parlamenta, državni svet pa ima samo nekatere, z ustavo določene pristojnosti v zvezi z izvajanjem pristojnosti državnega zbora.

Pristojnosti državnega sveta kažejo na njegov podrejen položaj v primerjavi z državnim zborom. Državni svet nima nobenih zakonodajnih pristojnosti, ker ne more sprejemati zakonov, temveč lahko samo posredno sodeluje pri njihovem sprejemanju. Sodeluje samo tako, da lahko uporabi zakonodajno iniciativo in odločilni veto, poleg tega pa lahko zahteva od državnega zbora razpis zakonodajnega referendumu. V vsakem primeru pa lahko zakon sprejme samo državni zbor, vendar ima državni svet prek svojih pristojnosti precejšen vpliv na zakonodajno dejavnost državnega zbora.

Najmočnejši vpliv na izvajanje zakonodajne funkcije državnega zbora ima državni svet prek odločilnega veta, s katerim lahko začasno zavre ali pa sploh prepreči uveljavitev zakona, ki ga je državni zbor že sprejel. Državni svet lahko zahteva, da državni zbor ponovno odloča o zakonu, ki ga je že sprejel (91. člen). Državni zbor lahko ponovno sprejme tak zakon, vendar pa (najmanj) z večino vseh poslancev, kar je zahtevnejša večina kot sicer. Če državni zbor ponovno sprejme zakon, je njegova odločitev dokončna.

Predsednik državnega zbora obvešča predsednika državnega sveta o sejah državnega zbora in mu pošilja vse gradivo o zadevah, ki so na dnevnem redu seje državnega zbora.

Obvešča ga tudi o rokih, v katerih lahko državni svet poda mnenje o zadevah z izredne seje državnega zbora, o zadevah, ki so uvrščene na razširjeni dnevni red seje državnega zbora in o predlogih zakonov, ki se predlagajo po nujnem postopku.

Državni zbor ne more odločati o zadevah, glede katerih rok za predložitev mnenja državnega sveta še ni potekel ali ta ni poslal obvestila, da k predlogu mnenja ne bo podal.

Če državni zbor na seji sklene, da zahteva od državnega sveta mnenje o posamezni zadevi, določi tudi rok, v katerem želi dobiti mnenje državnega sveta. Ko predsednik državnega zbora dobi od predsednika državnega sveta predloge, mnenja ali zahteve državnega sveta, jih pošlje vsem poslancem in vladi ter zahteva od pristojnega delovnega telesa in vlade, da pošlje državnemu zboru mnenje.

Predsednik državnega zbora takoj obvesti predsednika državnega sveta o sprejemu zakona in mu pošlje besedilo zakona.

Delovna telesa državnega zbora sodelujejo z državnim svetom in njegovimi delovnimi telesi na svojo pobudo ali na pobudo državnega sveta ali njegovih delovnih teles (PoDZ-1, 215–219. člen).

3.9.2 Državni zbor in vlada

»Razmerje med državnim zborom in vlado v naši ureditvi je v glavnem pogojeno s temeljnimi značilnostmi parlamentarnega sistema, čeprav v marsičem od tega odstopa, in sicer v smeri skupščinskega sistema. Delno je to storila že ustava, v še večji meri pa drugi akti, namreč zakoni in poslovnik državnega zbora.« (Kaučič in Grad, 2008, str. 195)

Predsednik republike najkasneje v 30dneh po konstituiranju državnega zbora predlaga državnemu zboru kandidata za predsednika vlade. Volitve predsednika vlade se opravijo najprej 48ur in najkasneje sedem dni po vložitvi predloga kandidature.

Če kandidat ni izvoljen, se opravijo ponovne volitve predsednika vlade na podlagi novih predlogov kandidatur v skladu s tretjim odstavkom 111. člena ustave.

Če ni izvoljen noben kandidat, lahko državni zbor sklene, da se izvedejo ponovne volitve predsednika vlade v skladu s četrnim odstavkom 111. člena ustave (PoDZ-1, 225–228. člen).

Predsednik vlade najkasneje v 15 dneh po izvolitvi predlaga državnemu zboru imenovanje ministrov. Predlog kandidatur pošlje pisno predsedniku državnega zbora. Če predlog kandidatur ne vsebuje vseh sestavin iz drugega odstavka 225. člena poslovnika ali če ni dana posebna obrazložitev za vsako kandidaturo, predsednik državnega zbora pozove predsednika vlade, naj odpravi te pomanjkljivosti. Vsak kandidat za ministra se najprej tri dni in najkasneje sedem dni po vložitvi predloga kandidatur predstavi pristojnemu delovnemu telesu državnega zbora in odgovarja na vprašanja njegovih članov (PoDZ-1, 229. in 230. člen).

Predsednik vlade in ministri predstavljajo vlado v državnem zboru. Državni zbor in njegova delovna telesa obveščajo vlado o svojih sejah, njihovem dnevnem redu ter o sprejetih odločitvah in ji pošljejo potrebno gradivo (PoDZ-1, 235. in 236. člen).

Državni zbor lahko sprejme sklep, s katerim se od vlade ali od posameznega ministra zahteva, da poroča državnemu zboru o izvrševanju zakonov, drugih predpisov, ki jih je sprejel državni zbor, ter o drugih ukrepih iz svojih pristojnosti in njihovih učinkih (PoDZ-1, 237. člen).

Vsak poslanec lahko vladi ali posameznemu ministru ali generalnemu sekretarju vlade postavi vprašanje ali poda pobudo za ureditev posameznih zadev oziroma za sprejem določenih ukrepov s področja delovanja vlade oziroma posameznega ministrstva ali vladne službe.

Enkrat mesečno se na seji državnega zbora določi posebna točka dnevnega reda za vprašanja poslancev (PoDZ-1, 240. in 241. člen).

Najmanj deset poslancev lahko vložijo interpelacijo o delu vlade ali posameznega ministra, v kateri mora biti jasno postavljeno in obrazloženo vprašanje, ki je predmet interpelacije. Interpelacijo podpišejo vsi poslanci, ki so jo vložili.

Odgovor vlade oziroma ministra na interpelacijo predsednik državnega zbora takoj pošlje vsem poslancem. Pred razpravo o interpelaciji na seji državnega zbora lahko predstavnik poslancev, ki so vložili interpelacijo, obrazloži interpelacijo. Po končani razpravi o interpelaciji lahko predlagatelji interpelacije predlagajo, naj državni zbor sprejme sklep, s katerim se oceni delo vlade oziroma ministra. Če je izglasovana nezaupnica ministru, se šteje, da je minister razrešen (PoDZ-1, 250-253. člen).

O nezaupnici vladi odloča državni zbor na pisni predlog najmanj desetih poslancev, naj se izvoli nov predsednik vlade. Predsednik državnega zbora predlog takoj pošlje predsedniku vlade, predsedniku republike in vsem poslancem. Pred volitvami novega predsednika vlade lahko predsednik vlade odgovori na predlog in obrazloži svoje poglede na dotedanje delo vlade (PoDZ-1, 254. člen).

Zahtevo, naj državni zbor glasuje o zaupnici vladi, predsednik vlade pošlje pisno predsedniku državnega zbora. Predsednik vlade lahko vprašanje zaupnice veže na sprejem zakona ali druge odločitve v državnem zboru, pri čemer predlaga, ali se zakon ali druga odločitev sprejme ali ne. Če vladi ni bila izglasovana zaupnica, lahko predsednik republike, poslanska skupina ali najmanj deset poslancev najkasneje v sedmih dneh predložijo kandidature za novega predsednika vlade. Če vladi ni bila izglasovana zaupnica, lahko predsednik vlade zahteva ponovno glasovanje o zaupnici (PoDZ-1, 257–259. člen).

Predsednik vlade o svojem odstopu ali o odstopu ministra pisno obvesti predsednika državnega zbora. O odstopu ministra obvesti najkasneje v sedmih dneh po prejemu pisne izjave ministra, da odstopa. Obvestilo o odstopu predsednika vlade ali ministra se uvrsti na dnevni red seje državnega zbora najkasneje v sedmih dneh po prejemu obvestila (PoDZ-1, 261. člen).

3.9.3 Razmerje državnega zbora do ustavnega sodišča

Državni zbor lahko sklene, da vloži zahtevo za začetek postopka pred ustavnim sodiščem za odločitev o:

- ustavnosti in zakonitosti predpisa vlade ali ministra, predpisa lokalne skupnosti ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil,
- sporu glede pristojnosti med državnim zborom in predsednikom republike, vlado, sodiščem ali drugim državnim organom ali organom lokalne skupnosti,
- protiustavnosti aktov in delovanja političnih strank.

Predlog, naj državni zbor začne postopek pred ustavnim sodiščem, da lahko vsak poslanec.

Kadar ustavno sodišče pošlje državnemu zboru zahtevo ali pobudo za začetek postopka pred ustavnim sodiščem ali sklep o začetku postopka kot nasprotnemu udeležencu v tem postopku zaradi odgovora na zahtevo oziroma pobudo ali zaradi podatkov in pojasnil v postopku preizkusa pobude, pošlje predsednik državnega zbora tako zahtevo oziroma pobudo ali sklep, glede katerega poda v mnenje matično delovno telo, zakonodajno-pravni službi ter vladi.

Odgovor na zahtevo oziroma pobudo ter podatke in pojasnila v zvezi s pobudo iz prejšnjega člena pripravi na podlagi mnenja matičnega delovnega telesa zakonodajno-pravna služba (PoDZ-1, 262–266. člen).

Kadar ustavno sodišče zahteva od državnega zbora dodatne podatke in pojasnila v postopku, v katerem je državni zbor udeleženec, pošlje ustavnemu sodišču zahtevane podatke in pojasnila predstavnik državnega zbora v postopku pred ustavnim sodiščem (PoDZ-1, 267. člen).

Kadar ustavno sodišče pošlje državnemu zboru v odgovor zahtevo predsednika republike, vlade, sodišča ali drugega državnega organa ali organa lokalne skupnosti za odločitev o sporu glede pristojnosti med državnim zborom in predsednikom republike, vlado, sodiščem ali drugim državnim organom ali organom lokalne skupnosti ali pobudo za rešitev takega spora, ki jo je vložila stranka v postopku, zaradi katerega je prišlo do spora o pristojnosti, pošlje predsednik državnega zbora tako zahtevo oziroma pobudo v mnenje matičnemu delovnemu telesu in zakonodajno-pravni službi (PoDZ-1, 269. člen).

4 ZAKONODAJNI POSTOPEK

4.1 VEČFAZNOST

Zakonodajni postopek poteka v več fazah, kar omogoča, da je odločitev o zakonu čimbolj pretehtana. Navadno se torej zakon sprejme na podlagi več obravnav predloga zakona, ki tvorijo različne faze zakonodajnega postopka.

S pravnega vidika je zakonodajni postopek skupek pravil, s katerimi so urejene posamične faze v postopku sprejemanja zakona ter pravice in dolžnosti udeležencev v tem postopku. Ta pravila so določena v poslovniku in so eden od njegovih najpomembnejših delov.

Večfaznost zakonodajnega postopka je mogoče razumeti na različne načine. V tem primeru gre za dva postopka, v katerih nastopata dva različna subjekta, in sicer za postopek, v katerem se predlog zakona predloži predstavniškemu telesu, in postopek, v katerem se odloča o samem sprejetju zakona. Subjekti prvega postopka so lahko različni, subjekt drugega pa je samo parlament. Ne glede na to se vendar navadno šteje za večfaznost zakonodajnega postopka sestavljenost postopka znotraj samega predstavniškega telesa, s katerim se sprejema zakon.

4.2 ZAKONODAJNA INICIATIVA

Zakonodajni postopek sproži zakonodajna iniciativa. Državni zbor namreč ne predlaga zakonov sam sebi, temveč jih lahko predlagajo različni subjekti. V sodobnih parlamentih imajo pravico predlagati zakone praviloma vsi poslanci, poleg njih pa vlada, ki je v parlamentarnem sistemu dejansko najpomembnejša in daleč najpogostejša predlagateljica zakonov. Ponekod ima pravico predlagati zakon tudi določeno število volivcev (ljudska iniciativa).

Po naši ureditvi imajo zakonsko iniciativo subjekti, ki jo imajo navadno tudi v drugih parlamentarnih sistemih po svetu. Zakone torej lahko predlaga vlada, vsak poslanec in najmanj pet tisoč volivcev (88. člen). Sprejem zakonov pa lahko predlaga državnemu zboru tudi državni svet (97. člen).

Predlagani zakon mora vsebovati sestavine, določene s poslovníkom državnega zbora:

- naslov zakona
- uvod
- besedilo členov
- obrazložitev

Uvod obsega oceno stanja na določenem področju in razloge za sprejem zakona, cilje, načela in poglobitve rešitve predloga zakona. Predlagatelj mora podati tudi

oceno finančnih posledic, ki jih bo novi zakon povzročil ter druge posledice, ki jih bo imel sprejem zakona.

Nato sledi navedba zakonskih členov, ki vsebujejo pravna pravila za določen sklop družbenih odnosov.

V obrazložitvi pa se pojasni vsebina in namen posameznih členov predloga zakonov ter posledice in medsebojne povezave rešitev, ki jih te vsebujejo.

Če predlog zakona ne vsebuje zahtevanih vsebin, predsednik državnega zbora pozove predlagatelja, da predlog zakona dopolni. Če predlagatelj najkasneje v 15 dneh po pozivu predsednika državnega zbora predloga zakona ne dopolni, se upošteva, da predlog zakona ni bil vložen.

Kadar se predlagajo spremembe ali dopolnitve zakona, predlagatelj priloži predlogu zakona tudi besedilo tistih določb zakona, za katere se predlagajo spremembe ali dopolnitve. V obrazložitvi se pojasni vsebina in namen posameznih členov predloga zakona ter posledice in medsebojne povezave rešitev, ki jih te vsebujejo (PoDZ-1, 115. člen).

Pobudo volivcem za vložitev predloga zakona da lahko vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov. Pobuda teh subjektov še ni ljudska iniciativa in tudi ne sproži zakonodajnega postopka. Podpreti jo mora predpisano število volivcev. Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo predlogu je 60 dni. Volivec da svojo podporo predlogu na posebnem obrazcu, ki ga določi organ, pristojen za evidenco volilne pravice.

4.3 REDNI ZAKONODAJNI POSTOPEK

4.3.1 Predhodna obravnava

Še pred prvo obravnavo zakona oziroma še pred vložitvijo predloga zakona se lahko opravi predhodna obravnava zakona, in sicer o temeljnih vprašanjih in družbenih razmerjih, ki jih je treba urediti z zakonom. Ta torej ne sodi v sam zakonodajni postopek, čeprav je njen namen olajšati delo parlamenta v samem zakonodajnem postopku. Predvsem pa pomaga predlagatelju zakona, ker mu omogoča, da že v naprej ugotovi ustreznost svoje zamisli in predlogov v državnem zboru, ker bi se mu sicer lahko zgodilo, da bi vložil tak predlog zakona, ki bi bil v popolnem nasprotju s prevladujočimi pogledi in stališči poslancev. Pravico do predlaganja predhodne obravnave ima vsak predlagatelj zakona, pri čemer mora za predhodno obravnavo predložiti prikaz stanja na področju, za katerega želi, da se zakonsko uredi, in teze za normativno ureditev.

V spodnji tabeli je prikazano število zakonov po predlagateljih v mandatnem obdobju 2004-2008.

Tabela 2: Število sprejetih zakonov po predlagateljih v obdobju 2004-2008

PO PREDLAGATELJIH	2004 – 2005	2006	2007	2008	SKUPAJ
Poslanci	5	5	3	5	18
Vlada	145	201	154	113	613
Državni svet	-	-	-	-	-
Volivci	1	-	-	-	1
Skupaj	151	206	157	118	632

Vir: Podatkovne zbirke Državnega zbora RS, zajeto 18.7 2008

4.3.2 Prva obravnava

V prvi obravnavi se še ne obravnavajo posamezne zakonske rešitve po posameznih členih, temveč se opravi samo splošna razprava o predlogu zakona. V njej predlagatelj zakona predstavi predlog zakona in opravi se razprava o temeljnih izhodiščnih vprašanjih, torej o razlogih, ki zahtevajo sprejem zakona, ter o načelih in ciljih zakonskega predloga. Pomembno vlogo ima že v prvi obravnavi matično delovno telo, ki obravnava zakon in oblikuje predlog odločitve, lahko pa tudi stališč, ki naj bi jih državni zbor sprejel po končani prvi obravnavi. K predlogu odločitve in stališč lahko poslanci, predlagatelj zakona in vlada (kadar ni predlagateljica zakona) vlagajo dopolnilne in spreminjevalne predloge do konca splošne razprave.

Prva obravnava se lahko konča na dva načina – bodisi s sklepom državnega zbora, naj se postopek nadaljuje, bodisi s sklepom, da se zakon sploh ne sprejme, s čimer je postopek končan. Državni zbor lahko sklene, da se obravnava zakonskega predloga nadaljuje v predloženem besedilu, lahko pa sklene, da se predlog zakona za drugo obravnavo dopolni ali spremeni v skladu s stališči in sklepi, ki jih je državni zbor sprejel v prvi obravnavi.

Sklep, da se zakon ne sprejme, pomeni, da je zakonodajni postopek glede obravnavanega zakona končan. Tak sklep lahko sprejme državni zbor na lastno iniciativo, lahko pa tudi na iniciativo samega predlagatelja zakona, če ta predlaga umik predloga zakona, kar pa lahko stori samo po končani prvi ali drugi obravnavi, kasneje pa ne več (PoDZ-1, 121-124. člen).

4.3.3 Druga obravnava predloga zakona v matičnem delovnem telesu

Druga obravnava predloga zakona se opravi najprej v matičnem delovnem telesu in nato na podlagi poročila matičnega delovnega telesa na seji državnega zbora.

Če se o predlogu zakona ni opravila splošna razprava, lahko predstavniki poslanskih skupin na seji državnega zbora obrazložijo stališče poslanske skupine do predloga zakona. Če o tem obvestijo predsednika državnega zbora, pa najkasneje do določitve časovnega poteka seje državnega zbora (PoDZ-1, 67. člen). Predstavitev stališča lahko traja največ pet minut.

V drugi obravnavi se opravi razprava o členih ali delih predloga zakona in glasovanje o členih ali delih predloga zakona.

O naslovu zakona se razpravlja in glasuje le, če je k temu vložen amandma (PoDz-1, 125. člen).

Matično delovno telo opravi razpravo in glasovanje o posameznih členih predloga zakona.

Matično delovno telo lahko sklene, da:

- se združi razprava in glasovanje o več povezanih členih predloga zakona;
- se opravi razprava in glasovanje o posameznih delih oziroma poglavjih predloga zakona;
- se razpravlja in glasuje skupaj o več delih oziroma poglavjih predloga zakona ali o vseh členih skupaj.

Amandmaje k predlogu zakona lahko vložijo poslanci, poslanska skupina, zainteresirano delovno telo ter vlada, kadar ni predlagateljica zakona.

Amandma mora biti predložen v pisni obliki in obrazložen. To je potrebno, ker se o vsakem amandmaju glasuje posebej in ker lahko postane del zakonskega besedila. Ker so amandmaji namenjeni spremembi predlaganega besedila, ima predlagatelj zakona pravico povedati svoje mnenje o vsakem amandmaju, vlada pa v primeru, ko ni predlagateljica zakona. Tudi matično telo poda o vsakem amandmaju svoje mnenje.

O vsakem amandmaju se glasuje posebej. Lahko se zgodi, da je k posameznemu členu vloženo več amandmajev. V tem primeru poslanci najprej obravnavajo tistega, ki najbolj odstopa od vsebine člena. Nato sledi obravnava še ostalih, in sicer po enakem kriteriju.

Predlagatelja amandmaja lahko spremeni, dopolni ali umakne amandma do konca razprave o amandmajih k členu, h kateremu je predlagal amandma. Matično delovno telo lahko sprejeme tudi svoj amandma (PoDZ-1, 131. člen).

Po končani obravnavi amandmajev in členov se pripravi dopolnjen predlog zakona, in sicer tako, da se v ta predlog za drugo obravnavo vključi vse sprejete amandmaje. Dopolnjen predlog zakona je sestavni del poročila matičnega delovnega telesa za drugo obravnavo predloga zakona.

Poročilo matičnega delovnega telesa se objavi v glasilu Državnega zbora RS (PoDz-1, 133. člen).

V mandatnem obdobju 2004-2008 je bilo vloženih skupno 11610, sprejetih pa 6796 amandmajev. Spodnja tabela prikazuje predlagane in sprejete amandmaje glede na predlagatelja.

Tabela 3: Število amandmajev po vlagatelju v obdobju 2004–2008

VLAGATELJ	2004-2005		2006		2007		2008		SKUPAJ	
	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S
Delovno telo	781	732	1558	1522	497	476	202	200	3038	2930
Poslanci	1630	253	2244	992	2466	1022	1974	1397	8314	3664
Vlada	52	34	94	57	103	102	9	9	258	202
SKUPAJ	2463	1019	3896	2571	3066	1600	2185	1606	11610	6796

Vir: Podatkovne zbirke Državnega zbora RS, stanje na dan 16.7.2008

P – predlagani amandmaji

S – sprejeti amandmaji

4.3.3.1 Obravnava na seji državnega zbora

V drugi obravnavi predloga zakona državni zbor opravi razpravo po posameznih členih, h katerim so bili vloženi amandmaji ter glasovanje o posameznih amandmajih.

O predlogu zakona, za katerega je matično delovno telo sklenilo, da ni primeren za nadaljnjo obravnavo, državni zbor ne razpravlja, ampak glasuje o predlogu matičnega delovnega telesa. Če je predlog matičnega delovnega telesa sprejet, je zakonodajni postopek končan. Če predlog ni sprejet, predsednik državnega zbora takoj pošlje predlog zakona matičnemu delovnemu telesu v obravnavo.

Pred glasovanjem lahko predlagatelj zakona in poslanske skupine podajo mnenja in stališča na delo in predloge matičnega telesa.

Amandmaje k dopolnjenemu predlogu zakona lahko vloži poslanska skupina, deset poslancev, predlagatelj in vlada, kadar ni predlagateljica zakona (PoDz-1, 134. in 135. člen).

Amandma se lahko vloži k tistim členom predloga zakona, h katerim je matično delovno telo sprejelo amandmaje. Poleg glasovanja o dopolnjenem predlogu zakona (brez vloženega amandmaja) se odloča tudi o zakonih, na katere so bili vloženi amandmaji za manj kot deset členov dopolnjenega predloga zakonov in če temu ne nasprotuje manj kot tretjina navzočih poslancev. Če pa je amandmajev k

predloženemu zakonu za več kot deset členov, mora vlada (če je predlagateljica zakona) ali zakonodajno-pravna služba pripraviti besedilo zakonskega predloga za tretjo obravnavo. Če v drugi obravnavi ni bil k dopolnjenemu predlogu zakona sprejet noben amandma, državni zbor na isti seji preide na glasovanje o zakonu (PoDz-1, 136-139. člen).

4.3.4 Tretja obravnava

V tretji obravnavi, ki se praviloma opravi na prvi seji državnega zbora, ki sledi drugi obravnavi zakona, razpravlja državni zbor o predlogu kot celoti in le izjemoma o posameznih členih zakona, in sicer le o tistih členih, h katerim so bili v drugi obravnavi dani amandmaji. Amandmaje lahko vložijo predlagatelj zakona, vlada, tudi kadar ni predlagateljica zakona in poslanska skupina, ne pa več posamezni poslanci, niti deset poslancev.

Če se ugotovi, da so s sprejetimi amandmaji posamezne določbe predloga zakona medsebojno neuskklajene ali neuskklajene z drugimi zakoni, predlagatelj v določenih primerih matično delovno telo, pripravi uskladitveni amandma. Če uskladitveni amandma ni sprejet, je zakonodajni postopek končan.

Po končani razpravi v tretji obravnavi zakona oziroma po sprejemu uskladitvenih amandmajev se glasuje o predlogu zakona v celoti. Zakon je sprejet, če je število glasov, oddanih za, večje od števila glasov, oddanih proti, torej je zakon sprejet z večino opredeljenih glasov, razen seveda, kadar je za sprejemanje posameznega zakona predpisana zahtevnejša večina (PoDZ-1, 140. in 141. člen).

4.4 SKRAJŠANI POSTOPEK ZA SPREJEM ZAKONA

V skrajšanem postopku v prvi obravnavi ni mogoča splošna razprava, druga in tretja obravnava predloga zakona se opravita na isti seji, poleg tega pa ne veljajo roki, ki so določeni za posamezna opravila v rednem zakonodajnem postopku.

Skrajšani postopek se uporablja za manj pomembne spremembe zakona, razveljavitev zakona ali njegovih posameznih določb, manj zahtevne uskladitve zakona z drugimi zakoni ali s pravom Evropske unije ali za spremembe in dopolnitve zakona v zvezi s postopkom pred ustavnim sodiščem oziroma z odločbo ustavnega sodišča. V skrajšanem postopku v prvi obravnavi ni mogoča splošna razprava, druga in tretja obravnava pa se opravita na isti seji (PoDZ-1, 142. člen).

4.5 NUJNI POSTOPEK ZA SPREJEM ZAKONA

Poleg rednega zakonodajnega postopka je zakon lahko sprejet tudi po nujnem postopku, ki naj bi se uporabljal le izjemoma in sicer v primeru, kadar je sprejem zakona nujen zaradi interesov varnosti ali obrambe države, zaradi odprave posledic naravnih nesreč ali zato, da se preprečijo težko popravljive posledice za delovanje države. Ti razlogi morajo biti posebej utemeljeni in obrazloženi že ob vložitvi predloga zakona. Na tej podlagi mora državni zbor posebej določiti, ali bo sprejemal zakon kot nujni postopek, pri čemer oceni tehtnost razlogov za to. Če se ne odloči za nujni postopek, sprejema zakon po rednem postopku.

Nujni postopek se od rednega razlikuje po tem, da omogoča bistveno hitrejši sprejem zakona, saj dopušča združitve vseh treh faz v eno samo, ki se opravi na isti seji tako, da se najprej opravi splošna razprava, nato razprava in glasovanje o členih ter končna razprava in glasovanje o zakonskem predlogu kot celoti. Gre torej samo za časovno združitve faz zakonodajnega postopka, na pa tudi za vsebinsko, saj se opravijo vsa temeljna opravila, ki jih sicer zahteva redni zakonodajni postopek (PoDZ-1, 143. in 144. člen).

4.6 MNENJE IN SOGLASJE LOKALNIH SKUPNOSTI V ZAKONODAJNEM POSTOPKU

Kadar je v zakonodajni postopek predložen zakon, ki vsebuje določbe, s katerimi se neposredno posega v položaj in pravice lokalnih skupnosti, ali določbe, s katerimi se prenaša na lokalne skupnosti izvrševanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, predsednik državnega zbora na začetku zakonodajnega postopka pozove pristojne organe lokalnih skupnosti, naj o teh določbah predloga zakona v določenem roku dajo svoje mnenje. Matično telo se opredeli do mnenj lokalnih skupnosti (PoDz-1, 145. člen).

4.7 PONOVO ODLOČANJE O ZAKONU

Poleg rednega in nujnega postopka državni zbor v posebnih primerih uporabi poseben postopek za ponovno odločanje o zakonu. Do tega pride, če je državni svet vložil zoper že sprejet zakon suspenzivni veto, tako da mora državni zbor o zakonu ponovno odločati.

V tem postopku ni treba še enkrat sprejemati zakona po pravilih rednega zakonodajnega postopka, ker je bil ta že v celoti opravljen. Potrebna pa so nekatera nova opravila, ki jih redni zakonodajni postopek ne pozna. Pomembno je, da ima predstavnik državnega sveta pred glasovanjem pravico obrazložiti razloge za suspenzivni veto.

Najpomembnejša razlika v primerjavi z rednim zakonodajnim postopkom je v tem, da se zakon ne obravnava ponovno, temveč se o njem samo glasuje; poslanci torej nimajo pravice ponovno razpravljati o zakonu niti komentirati stališč državnega sveta.

Razlika je tudi v tem, da se pri ponovnem odločanju o zakonu ta ne sprejema z večino opredeljenih glasov, kot se sprejemajo običajni zakoni, temveč z večino glasov poslancev (navadno absolutno večino).

Ustava v drugem odstavku 91. člena določa, da mora pri ponovnem odločanju za sprejem zakona glasovati večina vseh poslancev, razen če ustava za sprejem takega zakona predvideva večje število glasov. Zahtevnejša večina pri ponovnem glasovanju v državnem zboru namreč ustreza pomenu in smislu suspenzivnega veta.

Vloženi veto ne pomeni vedno, da mora državni zbor pri ponovnem glasovanju za sprejem zakona doseči zahtevnejšo večino kot v običajnem zakonodajnem postopku. Kadar ustava zahteva za sprejem zakona kvalificirano absolutno večino, kot npr. pri zakonu o volitvah, ki se sprejema z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev, je taka večina po določbi drugega odstavka 91. člena ustave očitno enaka kot pri prvem odločanju. V takem primeru se torej tudi pri ponovnem odločanju odloča z enako večino kot pri rednem sprejemanju zakona v državnem zboru.

4.8 POSTOPEK ZA SPREJEM AVTENTIČNE RAZLAGE ZAKONA

Ker zakone sprejema državni zbor, je prav, da jih on sam tudi razlaga. To je v skladu s pravnim pravilom, po katerem je najbolj poklican razlagati predpis tisti državni organ, ki ga je izdal. Taka razlaga se imenuje avtentična razlaga ali avtentično tolmačenje.

Za konsistentnost pravnega reda je taka razlaga zelo pomembna, saj odpravlja različne in sporne interpretacije in s tem dejansko ustvarja nove pravne norme. Zato je postopek za obvezno razlago zakona posebej urejen v poslovniku. Postopek poteka v dveh fazah.

V prvi državni zbor odloči, ali sprejema predlog za obvezno razlago zakona, ki ga vložijo subjekti, ki imajo to pravico. V drugi fazi pa državni zbor razpravlja in glasuje o besedilu obvezne razlage, ki ga je pred tem pripravil njegov sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve.

Poslovník državnega zbora določa, da lahko da predlog za sprejem obvezne razlage vsak, kdor ima pravico predlagati zakon. Tu poslovnik izenačuje pravico predlaganja obvezne razlage z zakonsko iniciativo, kar je po vsebinski plati razumljivo, z vidika različnega položaja subjektov zakonske iniciative pa ne, saj njihov dejanski interes glede pravilne interpretacije zakona ni enak. Predlog mora po poslovniku vsebovati naslov zakona, označitev člena, za katerega se zahteva obvezna razlaga, razloge zanjo in predlog besedila obvezne razlage. Predlog obravnavajo sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve, vlada in matično delovno telo, ki razpravlja o mnenjih ostalih dveh subjektov in predlaga državnemu zboru sprejem ali zavrnitev predloga za obvezno razlago. Če državni zbor sprejeme predlog, naloži omenjenemu sekretariatu, da pripravi končno besedilo obvezne razlage. O obvezni razlagi državni zbor razpravlja in glasuje. Ta postopek je seveda bistveno enostavnejši od

kateregakoli zakonodajnega postopka, zato med drugim tudi ni mogoče vlagati amandmajev (PoDZ-1, 149. in 150. člen).

Obvezna razlaga se po izrecni določbi poslovnika (PoDZ-1, prvi odstavek, 152. člen) sprejema z večino glasov poslancev, ki je določena za sprejem zakona, na katerega se nanaša avtentična razlaga. Sprejete avtentične razlage ni mogoče spreminjati.

Avtentična razlaga se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

4.9 URADNO PREČIŠČENO BESEDILO ZAKONA

Po vsaki spremembi ali dopolnitvi zakona zakonodajno-pravna služba pripravi neuradno prečiščeno besedilo zakona, ki se objavi v elektronski obliki na spletnih straneh državnega zbora.

Na podlagi sklepa, ki ga sprejme državni zbor na predlog matičnega delovnega telesa, vlade ali poslanske skupine, zakonodajno-pravna služba pripravi uradno prečiščeno besedilo.

Uradno prečiščeno besedilo potrdi državni zbor brez razprave. Državni zbor lahko sklene, da vsa uradna prečiščena besedila potrdi z enim glasovanjem.

Uradno prečiščeno besedilo se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in v elektronski obliki na spletnih straneh državnega zbora (PoDz-1, 153. člen).

Tabela št. 4: Število sprejetih zakonov glede na vrsto zakonodajnega postopka v obdobju 2004–2008

SPREJETI ZAKONI	2004-2005	2006	2007	2008	SKUPAJ
Redni postopek	23	92	54	40	209
Nujni postopek	29	26	23	28	106
Skrajšani postopek	47	46	34	25	152
Ratifikacija	51	42	46	24	163
Akt o notifikaciji	1			1	2
SKUPAJ	151	206	157	118	632

Vir: Podatkovne zbirke Državnega zbora RS, stanje na dan 16. 7. 2008

4.10 SPREJEMANJE DRUGIH AKTOV DRŽAVNEGA ZBORA

Kot zakon se sprejema tudi nacionalni program, pri tem pa je treba glede na vsebino in pomen tega akta šteti, da gre vselej lahko za uporabo rednega in ne nujnega zakonodajnega postopka. Tako se po načelno enakem postopku kot zakon sprejema tudi poslovnik državnega zbora. So pa posebnosti, ki jih sicer poslovnik posebej ne ureja, izhajajo pa iz posebne narave tega akta. Razlika je predvsem glede pravice predlaganja predloga poslovnika za vlaganje amandmajev in podobno.

Za sprejetje drugih aktov državnega zbora, kot so resolucije, deklaracije in podobno (razen poslovnika in nacionalnega programa), velja postopek, ki se zgleduje po zakonodajnem postopku, vendar je dokaj poenostavljen. Državni zbor o teh aktih namreč odloča praviloma na isti seji, na kateri opravi splošno razpravo, razpravo in glasovanje o delih akta in glasovanje o aktu kot celoti. Lahko pa tudi posebej sklene, da bo te akte obravnaval v večfaznem postopku, kar pove, da se omenjena opravila opravijo na več časovno ločenih sejah državnega zbora.

4.11 SPREJEMANJE ZAKONOV O RATIFIKACIJI

Državni zbor ratificira mednarodne pogodbe z zakonom, vsebina in pomen takega zakona pa sta bistveno drugačna od običajnega zakona, kar je posledica mednarodnih pogajanj, zato procedura ni povsem ustrezna postopku za sprejemanje običajnega zakona. Poslovnik v določeni meri to upošteva, zato je obravnava amandmajev nekoliko drugače urejena. Če do začetka obravnave zakona niso predloženi pisni amandmaji k predlogu zakona, lahko državni zbor sklene, da bo glasoval le o zakonskem predlogu v celoti. Taka odločitev pa ne more biti sprejeta, če ji nasprotuje najmanj tretjina navzočih poslancev. To pomeni, da lahko opozicija nasprotuje o zakonskem predlogu kot celoti in zahteva tudi glasovanje o amandmajih.

Ob tem se pojavlja vprašanje, ali je sploh primerno, da se mednarodne pogodbe ratificirajo z zakonom, ker se o vsebini po naravi stvari odloča izven državnega zbora, ki bi jo zato lahko samo potrdil ali zavrnil. Proti ratifikaciji z zakonom pa govori tudi ustavna ureditev. V 86. členu ustave je namreč določeno, da državni zbor »sprejema zakone in druge odločitve ter ratificira mednarodne pogodbe«, kar očitno kaže, da ustava med različnimi odločitvami, ki jih sprejema državni zbor, jasno loči med zakoni in mednarodnimi pogodbami.

4.12 RAZGLASITEV ZAKONA

Ko državni zbor sprejme zakon, ta še ne začne takoj veljati, ampak je za njegovo uveljavitev potrebna še razglasitev zakona in njegova objava (publikacija). Po ustavi razglašča zakone predsednik republike, in sicer najkasneje v osmih dneh po njihovem sprejetju, razen če je državni svet zahteval, naj državni zbor o zakonu še enkrat odloča ali če je bila vložena pobuda ali zahteva za razpis naknadnega referendumu.

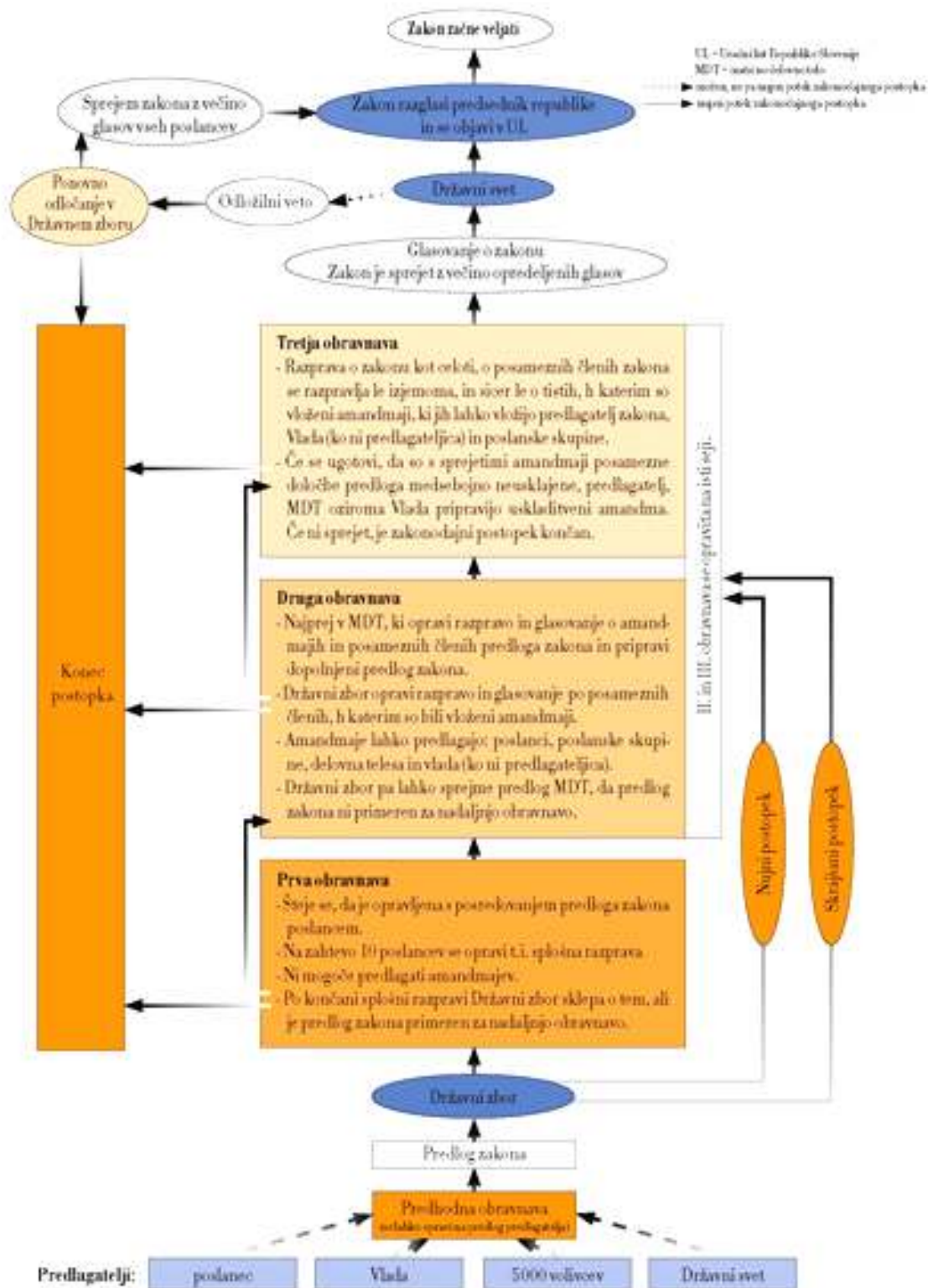
V 154. členu Ustava RS določa, da zakon začne veljati petnajst dni po objavi, razen če je v njem določeno drugače. Namen tega roka je, da se vsi pravni subjekti, na katere se zakon nanaša, seznanijo z njegovo vsebino.

4.13 POSTOPEK S PREDLOGI ZAKONOV PO IZTEKU MANDATNE DOBE DRŽAVNEGA ZBORA

S prenehanjem mandatne dobe državnega zbora so končani vsi zakonodajni postopki in postopki za sprejem drugih aktov, ki so bili začeti v tej mandatni dobi, razen tistih, ki so bili začeti na predlog državnega sveta ali 5000 volivcev.

Postopek za obravnavo poročil in aktov, ki so jih državnemu zboru na podlagi ustave, zakona in drugih predpisov vložili drugi organi in organizacije, razen vlade, se nadaljuje po določbah poslovnika (PoDz-1, 154. člen).

Slika 1: Postopek sprejemanja zakonodajnega postopka

Vir: Državni zbor Republike Slovenije, 15.12. 2009

5 NAČELA ZAKONODAJNEGA POSTOPKA

»Zakonodajni postopek, podobno kot drugi pravno regulirani procesi, temelji na nekaterih relativno trajnih načelih, ki omogočajo jasnejšo in dosledno razlago norm.« (Igličar, 2004, str. 114)

5.1 NAČELO JAVNOSTI

Postopek sprejemanja zakona je v celoti javen. Vsem osebam, katerih interese zakon zadeva, je dana možnost, da lahko sproti ugotovijo, v kateri fazi je zakon, kako se odvija razprava, kdaj je predlog zakona podan in kdaj je zakon sprejet.

Načelo javnosti onemogoča tajno sprejemanje zakona vsaj v zakonodajnem telesu. Tajnost je lažje zagotoviti v izvršilnih in upravnih organih, vsekakor pa ne v zakonodajnem telesu.

Za učinkovito izpeljavo tega načela v veliki meri prispevajo mediji oziroma sredstva javnega obveščanja. Novinarjem ni zagotovljena samo pravica prisostvovanja sejam, temveč dobivajo še posebne informacije, obvestila, uradna sporočila o delu parlamenta ter poteku sprejemanja nekega zakona. Poleg tega parlament izdaja stenografske zapiske s sej zborov, občasno sklicuje tiskovne konference, objavlja osnutke ali predloge posebej pomembnih zakonov v posebnih publikacijah, kar vse omogoča razjasnitev interesov, ki narekujejo ustrezne akte in rešitve.

V sedANJI dobi informacijske tehnologije pa so poleg ustave in poslovnika državnega zbora uporabnikom interneta na voljo še vsi sprejeti zakoni in predlogi zakonov, dobesedni zapisi razprav, neposredni prenosi razprav in druge publikacije, povezane z delom državnega zbora. Ob ključnih zakonskih aktih se organizira tudi javna razprava.

Načelo javnosti se uresničuje tudi s pomočjo javnega glasovanja. Ustava Republike Slovenije sicer ne ponuja slednjega načina odločanja kot absolutne pravice, saj je po sklepu parlamenta in v skladu s poslovnikom omogočeno tudi tajno glasovanje. Pri sprejemanju zakonov se največkrat uporablja javno glasovanje.

5.2 NAČELO STOPNJEVANJA

Zakonodajni postopek je organiziran kot proces, ki prehaja iz ene faze v drugo. Šele ko je končano delo v eni fazi, se lahko akt premakne v naslednjo. Akt, ki naj bi postal zakon, bi praviloma moral skozi vse faze, vendar poslovnik predvideva tudi izjeme. Zlasti, ko gre za usklajevalne zakone ali akte o spremembi in dopolnitvi zakona, je mogoče kakšno fazo tudi izpustiti oziroma več faz opraviti hkrati na isti seji. Obstajajo pa tudi primeri v praksi, ki veljajo prej za izjemo kot prakso.

5.3 NAČELO SAMOSTOJNOSTI

Načelo samostojnosti poudarja, da je državni zbor kot edino zakonodajno telo pri odločanju in sprejemanju zakonov popolnoma suveren. Na njegovo suverenost ne sme vplivati politična in delovna suverenost z izvršilnimi in upravnimi organi, različnimi organizacijami in posamezniki.

V praksi pa se dogaja, da na glasovanje posameznega poslanca vpliva vlada s pomočjo strankarske discipline. Takšna neodvisnost velja za vse faze zakonodajnega postopka. Predlog zakona lahko podajo različni subjekti, na koncu pa je državni zbor tisti, ki odloči, ali je določen zakon potreben ali ne. Pri svojem delu je zakon vezan le na ustavo in poslovnik, hkrati pa je državni zbor edini, ki lahko ta dva akta spreminja.

5.4 NAČELO PISNOSTI

Vsi akti morajo imeti pisno obliko, ki se neposredno nanaša na besedilo bodočega zakona. V takšni obliki mora biti tudi posredovan predlog zakona. Pisnost pa se zahteva tudi za amandmaje k zakonskemu predlogu.

Pisnost je pomembna predvsem zato, ker je na ta način zagotovljena večja preciznost formulacij, manj je nejasnosti in nesporazumov. Prav tako so lahko vsi člani državnega zbora natančno seznanjeni z zadevami, ki so jim predložene. Načelo pisnosti nadgrajuje načelo javnosti zakonodajnega postopka.

5.5 NAČELO EKONOMIČNOSTI

Načelo ekonomičnosti terja, da z manjšo porabo sredstev, časa ter osebnih naporov dosežemo enak učinek oziroma da dosežemo večji rezultat ob enaki količini porabljenih sredstev, časa ter osebnih naporov. V skladu s tem načelom je v zakonodajnem postopku dopuščeno, da zbor skrajša roke v posameznih fazah postopka. Potrebno pa je paziti, da pospešeno sprejemanje zakonov ne vpliva na temeljitost in popolnost zakonodajnega odločanja. Načelo ekonomičnosti se odraža tako v skrajšanem kot tudi v nujnem zakonodajnem postopku. Pri skrajšanem postopku gre samo za časovno in ne vsebinsko združitve vseh teh faz zakonodajnega postopka v eno samo, s čimer je omogočeno neprimerno hitrejše sprejetje zakona o zadevah manjšega pomena. Nujni postopek pa naj bi se uporabljal le v izrednih razmerah, ki neodložljivo zahtevajo zakonodajno urejanje in bi trajanje rednega zakonodajnega postopka lahko povzročilo nepopravljive posledice za državo, ljudi in premoženje. O uporabi teh postopkov odloča celoten državni zbor na obrazložen predlog svojega delovnega telesa ali predlagatelja.

Slabost tega načela pa je lahko obstoj možnosti, da se v zakon zajamejo določeni ozki parcialni interesi zaradi manjše pozornosti državnega zbora. Splošno za načelo ekonomičnosti velja, naj bo le izjemen način sprejemanja zakonov, ki je osnova pri sprejemanju zakonov po skrajšanem in nujnem postopku.

5.6 NAČELO ZBORNEGA SPREJEMANJA ZAKONOV

Posameznik v demokratičnem političnem sistemu zakonov ne more sprejemati. Pristojnosti za sprejemanje zakonov ima zborni organ. Posameznik pa lahko nastopa kot poročevalec, udeleženec razprave ali predlagatelj amandmaja, nikakor pa ne more oziroma ne sme posameznik sam odločati, kdaj naj določen akt postane zakon ali kaj drugega. V zakonodajnem postopku gre za odločanje, zato ta funkcija pripada kolegijskemu organu in nikoli posamezniku. Takšen način odločanja zagotavlja, da so v zakonu vsebovani interesi večine državljanov.

6 SUBJEKTI V ZAKONODAJNEM POSTOPKU

Čeprav poslovnik državnega zbora natančno določa, kdo ima pravico predlagati zakon, so pojmi v določenih segmentih precej splošni in jih lahko razčlenimo na različne subjekte, ki sodelujejo v zakonodajnem postopku neposredno ali posredno in na svoj način vplivajo nanj. Poslanci se združujejo v poslanske skupine in sestavljajo delovna telesa državnega zbora. Lokalna skupnost, interesne skupine in nevladne organizacije so določene oblike organizirane civilne družbe, katere igrajo prav tako pomembno vlogo pri uresničevanju družbenih interesov. Vlada in državni svet pa nastopata kot kolegijska organa, upravičena do predlaganja zakonov in sodelovanja v zakonodajnem postopku.

6.1 POSLANCI

Ustava v 82. členu opredeljuje pojem poslanca kot predstavnika vsega ljudstva, ki ni vezan na kakršnakoli navodila. Svojo funkcijo opravlja poklicno, zaradi česar ne sme opravljati funkcij ali dejavnosti, ki po zakonu niso združljive s funkcijo poslanca. Mandatna doba poslanca je štiri leta, teči pa začne s prvo sejo državnega zbora, ko se tudi konča mandat prejšnjim poslancem.

Kot drugi nosilci javnih funkcij ima tudi poslanec podobne pravice in dolžnosti, pri tem pa uživa poslansko imuniteto, ki je najširša oblika imunitete v Sloveniji. To pomeni, da ni kazensko odgovoren za mnenje ali glas, ki ga je izrekel na sejah državnega zbora ali njegovih teles.

Temeljna pravica poslanca je, da z glasovanjem sodeluje pri odločanju in sam ali v sodelovanju z drugimi poslanci predlaga odločitve (zakone), ki jih sprejema državni zbor. Skupaj še z najmanj devetimi poslanci ima pravico vložiti predlog za izvolitev novega predsednika vlade, sprožiti interpelacijo o delu vlade ali o delu katerega od njenih ministrov. Prav tako ima skupaj še z najmanj 19 poslanci pravico vložiti predlog za začetek postopka za spremembo ustave, skupaj z najmanj 29 poslanci pa ima pravico zahtevati, da državni zbor razpiše ustavnorevizijski in zakonodajni referendum ali odredi parlamentarno preiskavo. Poleg tega ima tudi pravico dati poslanske pobude in postaviti poslanska vprašanja vladi ali posameznemu ministru.

6.2 POSLANSKE SKUPINE

Formalno gledano so poslanske skupine le oblika delovanja poslancev, dejansko pa so posamezne poslanske skupine praviloma sestavljene iz članov iste politične stranke, zaradi česar člani posamezne poslanske skupine nastopajo s svojimi stališči bolj ali manj usklajeno oziroma enotno.

Poslansko skupino lahko ustanovijo najmanj trije poslanci, ki med seboj izberejo vodjo poslanske skupine, vsak poslanec pa sme biti član le ene poslanske skupine. Poslanci, ki so izvoljeni iz list volivcev, in poslanci, ki jim je prenehalo članstvo v poslanski skupini, lahko ustanovijo skupino nepovezanih poslancev, ali pa se k taki skupini pridružijo, če ta že obstaja. Obstaja pa lahko le ena taka poslanska skupina. Poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti imata položaj poslanske skupine.

»V parlamentu dokazuje vsaka stranka svoj smisel obstoja in svojo demokratično naravnost. Poslanske skupine morajo biti torej delovno in poslovno oziroma politično učinkovite.« (Zajc, 2000, str. 169)

6.3 DELOVNA TELES

Delovno telo se v politiki uporablja kot izraz za notranjo organizacijsko obliko delovanja državnega zbora, ki deluje kot komisija ali odbor. To pomeni, da obravnava posamezne zadeve iz pristojnosti državnega zbora ter pripravlja predloge, o katerih se odloča na plenarni seji. Obravnava pa tudi druge zadeve, ki so v njegovi pristojnosti, kot na primer sprejem končne odločitve v zvezi s poročili organov in organizacij, ko so jih le-te ne podlagi zakonov dolžne predložiti v obravnavo državnemu zboru. Delovno telo sestavljajo poslanci tako, da sestava delovnega telesa odraža zastopanost poslanskih skupin v državnem zboru. Kadar delovno telo pripravlja predloge za odločitve v državnem zboru, se imenuje matično delovno telo, kadar pa z vidika svojega delovnega področja preučuje predlagane rešitve in poda svoje predloge matičnemu delovnemu telesu, pa se imenuje zainteresirano delovno telo.

6.4 INTERESNE SKUPINE

Interesne skupine so pomemben posrednik med oblastjo in državljani. Nastanek interesnih skupin in njihovega delovanja v procesih oblikovanja javnih politik in participativne politične kulture se šteje za eno glavnih značilnosti procesov demokratizacije.

K nastanku interesnih skupin je veliko prispevala država, ki je povečevala svoj vpliv na družbeno življenje. Opredelitev pojma interesnih skupin se deloma razlikuje od avtorja do avtorja, skupna opredelitev pa je, da so interesne skupine formalne organizacije, ki v demokratičnih državah poskušajo vplivati na oblikovanje javnih politik z namenom predstavljanja in zagovarjanja interesov dela družbe. Interesne skupine se po navadi javno ne vključujejo v nobeno politično stranko, zveze pa so v resnici zelo pogoste. Vendar pa se okrog vsake stranke zbira večje število interesnih skupin, ki po navadi bolje uveljavljajo svoje interese, če na volitvah zmaga njihova stranka.

Razmerje med politično stranko in interesno skupino se pojavlja v treh glavnih oblikah:

1. včasih stranka natančno določa in usmerja delovanje interesne skupine, tako da imenuje strankine voditelje v posamezne skupine;
2. interesne skupine so lahko tako močne, da določajo delovanje stranke;
3. med interesno skupino in stranko lahko obstaja koordinirano sodelovanje brez hierarhičnega razmerja.

Pri sprejemanju zakonodaje so interesne skupine zelo vplivne. Največjo moč pri tem imajo predvsem državni uradniki in strokovnjaki, ki imajo zaradi neposrednega sodelovanja pri pisanju zakonov in formuliranju politik precejšen dejanski vpliv v zakonodajnem procesu.

V zakonodajnem postopku je vpliv interesnih skupin najmočnejši v fazi sprožitve problema, saj s pomočjo že omenjenih tehnik poskušajo uresničiti svoje interese pri subjektih, ki imajo pravico do zakonodajne iniciative.

6.5 LOKALNA SKUPNOST

Lokalna skupnost je organizirana skupina ljudi, ki sama odloča o svojih, lokalnih zadevah.

»Nastala z naselitvijo na določenem območju, bistveno manjšem od območja države, v kateri se na najnižji ravni pojavljajo določene skupne potrebe prebivalstva, ki jih je mogoče reševati le skupno. Lokalne skupnosti so naravne skupnosti, ki so nastale na podlagi zgodovinskega razvoja.« (Vlaj, 2006, str. 17)

Lokalne skupnosti označuje pet bistvenih elementov in sicer:

- ◇ ozemlje (konstitutivna značilnost),
- ◇ prebivalci, ki jih povezujejo,
- ◇ skupni interesi in potrebe,
- ◇ zavest o pripadnosti in
- ◇ pogoji za dejavnosti (javne službe).

Lokalne skupnosti opredeljujemo na temeljne lokalne skupnosti (občine) in širše lokalne skupnosti, katere tudi označuje pet elementov samo na širšem področju. Po svetu se širše lokalne skupnosti različno imenujejo (province, okrožja, pokrajine, deželni okraji, regije). V zakonodajnem postopku lokalna skupnost najpogosteje vpliva preko državnega sveta kot predstavniškega organa določenih družbenih interesov. Poslovník državnega zbora poleg tega v svojem 145. členu določa pravico sodelovanja in dajanja soglasja na sprejem zakonodaje v zadevah, ki neposredno posegajo v pravice in obveznosti lokalne skupnosti ali se na te prenašajo v izvrševanje zadeve iz državne pristojnosti.

6.6 NEVLADNE ORGANIZACIJE V ZAKONODAJNEM POSTOPKU

Poslovník državnega zbora v svojih določbah ureja sodelovanje nevladnih organizacij v zakonodajnem postopku. Pomembni so trije členi, ki se nanašajo na delovanje matičnih delovnih teles, v katerih poteka druga obravnava predloga zakona. Matičnemu delovnemu telesu je naložena dolžnost, da mora biti seznanjen z vsemi predlogi, pobudami in vprašanji, ki jih nanj naslovi civilna družba (41. člen). Kot je torej razvidno iz določbe, imajo nevladne organizacije pravico pošiljati delovnim telesom državnega zbora predloge, pobude in vprašanja, s katerimi se mora matično delovno telo seznaniti.

Po 48. členu poslovnika državnega zbora morajo člani delovnega telesa pred sklicem seje pridobiti poleg drugih mnenj tudi mnenje zainteresirane javnosti. To morajo storiti najkasneje štirinajst dni pred dnevom, določenim za sejo. Člani matičnega delovnega telesa imajo tako možnost, da se seznanijo z mnenji, ki jih nanje naslovi nevladna organizacija in nato ta mnenja vključujejo tudi v razpravo o predlogu zakona.

2. odstavek 51. člena poslovnika določa pomembno izboljšanje položaja nevladnih organizacij v zakonodajnem postopku, ki pravi, da se lahko k obravnavi posameznih točk dnevnega reda na sejo delovnega telesa povabijo predstavniki institucij, katerih delo je neposredno povezano z vsebino obravnavanih vprašanj, strokovnjaki in predstavniki zainteresirane javnosti. Tako je zainteresirani javnosti kot tudi nevladnim organizacijam dana možnost, da ustno predstavijo svoja mnenja o obravnavanih vprašanjih in s tem aktivno sodelujejo tako v razpravi kot pri nadaljnjem oblikovanju predloga zakona.

7 DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE IN EVROPSKA UNIJA

7.1 USTAVNA PODLAGA ZA ODLOČITEV SLOVENIJE O PRISTOPU K EVROPSKI UNIJI

Z ratifikacijo Pogodbe o pristopu k Evropski uniji 28. januarja 2004 je Državni zbor RS opravil enega izmed zadnjih formalnih korakov na poti o pristopu Slovenije k Evropski uniji. Slovenija je postala članica Evropske unije 1. maja 2004 in je s tem prenesla izvrševanje dela suverenih pravic na Evropsko unijo oziroma njene organe.

»Slovenija spada med tiste države pristopnice, ki bodo na podlagi ustavnih sprememb z zakonom uredile razmerje med parlamentom in vlado v okviru pristojnosti EU. Ustavna podlaga za sprejem tega zakona je Ustavni zakon o spremembah I. poglavja ter 47. in 68. člena Ustave RS.« (Kocjančič, 2003, str. 40)

»Neposredna podlaga za sprejem tega zakona je 4. odstavek 3. a člena, ki določa: V postopkih sprejemanja pravnih aktov in odločitev v mednarodnih organizacijah, na katere Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic, vlada sproti obvešča državni zbor o predlogih takih aktov in odločitev ter o svoji dejavnosti. Državni zbor lahko o tem sprejema stališča, vlada pa jih upošteva pri svojem delovanju. Razmerja med državnim zborom in vlado iz tega odstavka podrobneje ureja zakon, ki se sprejme z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev.

Po vsebini je ta določba primerljiva z ustavno ureditvijo razmerja med parlamentom in vlado glede zadev EU v večini drugih držav.« (Kocjančič, 2003, str. 40)

Razmerje med Državnim zborom RS in Vlado RS v postopkih sprejemanja pravnih aktov in odločitev v Evropski uniji je normativno uredil Zakon o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije, ki je v veljavi od 8. aprila 2004. V institucijah Evropske unije je namreč Vlada Republike Slovenije tista, ki predstavlja, zastopa in uveljavlja stališča Republike Slovenije, medtem ko Državni zbor RS sodeluje v postopku sprejemanja pravnih aktov in odločitev v Evropski uniji le posredno preko Vlade Republike Slovenije.

(Državni zbor Republike Slovenije in Evropska unija, 15.12. 2009)

Zadeve Evropske unije v Državnem zboru RS so opredeljena v podrobnejši obravnavi v določbah Poslovnika Državnega zbora RS (poglavje 2a: Postopek obravnave zadev EU).

7.2 ZADEVE EVROPSKE UNIJE V DRŽAVNEM ZBORU

Za obravnavo zadev Evropske unije sta v Državnem zboru RS pristojna dva odbora, in sicer Odbor za zadeve Evropske unije, ki obravnava vse zadeve EU, razen zadev s področja zunanje in varnostne politike EU, za kar je pristojen Odbor za zunanjo

politiko. V postopku obravnave zadev EU pristojna odbora sodelujeta z ostalimi matičnimi delovnimi telesi državnega zbora, pri čemer so matična delovna telesa pri obravnavi zadev EU vsa ostala delovna telesa državnega zbora, ki lahko sprejemajo mnenja o določeni zadevi EU s svojega področja in jih posredujejo pristojnemu odboru. Državni zbor razpravlja o zadevah EU tudi na plenarnem zasedanju, če to zahteva najmanj četrtnina poslancev, delovno telo pristojno za zadeve EU, ali delovno telo, pristojno za zunanjo politiko, ali če o tem odloči Kolegij predsednika Državnega zbora RS.

Državni zbor obravnava predloge stališč Republike Slovenije in sodeluje pri oblikovanju stališč Republike Slovenije pri tistih zadevah EU, ki po svoji vsebini v skladu z ustavo in zakoni spadajo v njegovo pristojnost. Pomembno področje delovanja na področju zadev EU je obravnava predlogov sprememb pogodb, na katerih temelji Evropska unija, in obravnava vseh vprašanj, povezanih z njeno širitvijo. Prav tako državni zbor obravnava tudi sklepanje mednarodnih pogodb, ki so v izključni pristojnosti Evropske skupnosti oziroma Evropske skupnosti za atomsko energijo, ter sklepanje mednarodnih pogodb, ki jih Republika Slovenija sklene skupaj z ostalimi državami članicami EU ter Evropsko skupnostjo oziroma Evropsko skupnostjo za atomsko energijo. Državni zbor obravnava tudi predlog deklaracije o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah EU, ki odraža prednostne naloge Republike Slovenije za posamezna področja njenega delovanja (Državni zbor Republike Slovenije in Evropska unija, 15.12. 2009).

7.3 SODELOVANJE Z EVROPSKIM PARLAMENTOM

Slovenski poslanci v Evropskem parlamentu se v skladu s poslovníkom lahko udeležujejo sej Odbora za zadeve Evropske unije in Odbora za zunanjo politiko, kadar odločata o zadevah Evropske unije in lahko na njih razpravljajo, nimajo pa pravice odločati. Podobno lahko poslanci nacionalnih parlamentov sodelujejo pri delu delovnih teles Evropskega parlamenta in imajo, kadar so vabljeni, tudi pravico do razprave. Poslovník Evropskega parlamenta določa, da mora Evropski parlament redno obveščati nacionalne parlamente držav članic o svojem delovanju ter pooblašča predsednika parlamenta, da lahko na podlagi vzajemnosti sprejema ukrepe za bolj poglobljeno sodelovanje z nacionalnimi parlamenti (Državni zbor Republike Slovenije in Evropska unija, 15.12. 2009).

7.4 ODBOR ZA ZADEVE EVROPSKE UNIJE

Odbor za zadeve Evropske unije v skladu z Zakonom o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije in Poslovníkom Državnega zbora RS:

- obravnava zadeve Evropske unije, razen zadev s področja zunanje in varnostne politike, in v tem okviru tudi priprave predloga sprememb pogodb, na katerih temelji

Evropska unija, in priprave predlogov pogodb o pristopu držav kandidat k Evropski uniji, vključno s pogajalskimi izhodišči;

- obravnava sklepanje mednarodnih pogodb, ki so v izključni pristojnosti Evropske skupnosti oziroma Evropske skupnosti za atomsko energijo, ter sklepanje mednarodnih pogodb, ki jih sklene Republika Slovenija skupaj z ostalimi državami članicami Evropske unije ter Evropsko skupnostjo oziroma Evropsko skupnostjo za atomsko energijo;

- obravnava predloge deklaracij o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah Evropske unije;

- obravnava zadeve, ki so na dnevnem redu institucij in organov Evropske unije, razen zadev s področja skupne zunanje in varnostne politike ter poročila o aktivnostih predstavnikov Republike Slovenije;

- sodeluje z institucijami in organi Evropske unije ter z odbori nacionalnih parlamentov za zadeve Evropske unije;

- sodeluje z matičnimi delovnimi telesi v zvezi z zadevami Evropske unije s svojega delovnega področja in

- skrbi za evidenco zadev Evropske unije (Državni zbor Republike Slovenije, 15.12. 2009).

7.5 ODBOR ZA ZUNANJO POLITIKO

Odbor za zunanjo politiko obravnava predloge zakonov, drugih aktov in problematiko, ki se nanaša na:

- področje zunanjih zadev države,
- konzularne zaščite,
- mednarodno pravo ter mednarodne pogodbe in
- druga vprašanja, ki jih obravnava za ta področja pristojno ministrstvo.

Odbor tudi:

- obravnava problematiko, ki zadeva bilateralno in multilateralno parlamentarno sodelovanje;

- zavzema in posreduje stališča o zadevah, ki so na dnevnem redu mednarodnih parlamentarnih teles, institucij in organizacij ter opozarja predsednika Državnega zbora in predsednike delovnih teles na posamezna vprašanja v zvezi s tem;

- potrjuje pobude za sklenitev mednarodnih pogodb, ki so v izključni pristojnosti

Republike Slovenije, ter v primeru novih elementov v pogajanjih tudi nova stališča za delo pogajalskih delegacij;

- obravnava predloge za odprtje ali zaprtje diplomatskih predstavništev Republike Slovenije v tujini ter za imenovanje vodij diplomatskih predstavništev;
- pripravlja predloge kolegiju predsednika državnega zbora za sestavo delegacij, ki sodelujejo v mednarodnih parlamentarnih institucijah ter v mednarodnih organizacijah in telesih in
- usmerja mednarodno dejavnosti državnega zbora v skladu s pravilnikom.

Odbor za zunanjo politiko v skladu z Zakonom o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije in Poslovníkom Državnega zbora RS:

- obravnava zadeve EU s področja zunanje in varnostne politike ter s tem povezane zunanje dejavnosti Evropske unije, vključno z vprašanji širitve Evropske unije ter zadeve s področja zunanjih odnosov, ki so na dnevnem redu Sveta Evropske unije za splošne zadeve in zunanje odnose;
- obravnava predloge zakonov o ratifikaciji sprememb pogodb, na katerih temelji Evropska unija, vključno s pogodbami o pristopu držav kandidat k Evropski uniji, ter predloge zakonov o ratifikaciji mednarodnih pogodb, ki jih sklepa Republika Slovenija skupaj z ostalimi državami članicami Evropske unije ter Evropsko skupnostjo oziroma Evropsko skupnostjo za atomsko energijo;
- obravnava predloge deklaracij o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah Evropske unije;
- na svojem področju sodeluje z institucijami ter drugimi organi Evropske unije in
- sodeluje z matičnimi delovnimi telesi v zvezi z zadevami Evropske unije s svojega delovnega področja (Državni zbor Republike Slovenije, 15.12. 2009).

7.6 EVROPSKI PARLAMENT

Evropski parlament je parlamentarni organ Evropske unije, ki skupaj s Svetom Evropske unije predstavlja zakonodajno telo EU.

Državljeni Evropske unije izvolijo Evropski parlament (EP), da zastopa njihove interese. Njegove korenine segajo v petdeseta leta dvajsetega stoletja in v ustanovne pogodbe, od leta 1979 pa državljani neposredno volijo svoje predstavnike v parlament.

Volitve so vsakih pet let, vsak državljan EU ima pravico voliti in kandidirati, ne glede na to, kje v EU živi. Tako Parlament izraža demokratično voljo približno 500 milijonov državljanov Unije in zastopa njihove interese v razpravah z drugimi institucijami EU. Zadnje volitve so bile junija 2009.

Sedanji parlament ima 736 članov iz 27 držav članic.

Poslanci Evropskega parlamenta („evroposlanci“) niso razvrščeni po državljanški pripadnosti, ampak v sedem vseevropskih političnih skupin. Teh sedem skupin zastopa vse poglede na evropsko združevanje, od takih, ki se zavzemajo za federalističen pristop, do odkritih evroskeptikov.

14. julija 2009 je bil za predsednika Evropskega parlamenta izvoljen Jerzy Buzek. To funkcijo bo opravljal dve leti in pol (do januarja 2012).

Evropski parlament deluje v treh mestih: Bruselj (Belgija), Luxembourg (Luksemburg) in Strasbourg (Francija).

V Luxembourggu so nameščene upravne pisarne („generalni sekretariat“). Srečanja celotnega Parlamenta, imenovana „plenarna zasedanja“, se odvijajo v Strasbourggu in včasih v Bruslju. Tudi odbori zasedajo v Bruslju.

Evropska unija ima institucije, katere delujejo vsaka v mejah svojih pristojnosti in tako zagotavljajo doslednost in kontinuiteto pri doseganju ciljev EU. Po pogodbi Evropskih skupnosti je predvideno pet glavnih institucij:

- ▲ Evropski parlament,
- ▲ Svet EU,
- ▲ Evropska komisija,
- ▲ Sodišče Evropskih skupnosti,
- ▲ Računsko sodišče.

Evropski parlament je edinstvena nadnacionalna institucija, katere člani so izvoljeni demokratično na splošnih neposrednih volitvah. Parlament zastopa interese evropskih državljanov, ki so danes združeni v Evropski uniji. Evropski poslanci si s Svetom delijo zakonodajno pristojnost, zato ima EP velik vpliv na vsakdanje življenje 492 milijonov evropskih državljanov.

Svet je osrednji organ političnega odločanja v EU. Zastopa države članice, njegova sestava je odvisna od tematike na dnevnem redu. Svet je skupaj z Evropskim parlamentom zakonodajna institucija. Odločitve Svet sprejema s soglasjem ali s kvalificirano večino.

Evropsko komisijo sestavlja 27 komisarjev - po en iz vsake države članice - ki pokrivajo posamezna področja. Vendar pa je 'Komisija' tudi institucija, kjer dela 25.000 ljudi. Komisija predlaga zakone v sprejem Svetu in Evropskemu parlamentu, pripravi predhodni predlog proračuna EU, je odgovorna za izvajanje zakonodaje EU in predstavlja EU v tretjih državah oz. nekaterih mednarodnih organizacijah.

Sodišče Evropske unije je sodni organ EU. Sestavljajo ga Sodišče, Splošno sodišče in Specializirana sodišča. Njihova glavna naloga sta nadzor nad zakonitostjo aktov Evropske unije in zagotavljanje enotne razlage in uporabe prava EU.

Računsko sodišče, ustanovljeno leta 1975, je samostojna revizijska institucija EU, katere naloga je preverjati, ali so sredstva EU ustrezno zbrana in porabljena zakonito, gospodarno in za predvideni namen. Cilj Računskega sodišča je zagotoviti, da davkoplačevalci dobijo največ za svoj denar. Sodišče ima pravico revidirati vsako osebo ali organizacijo, ki upravlja sredstva EU.

Ob navedenih institucijah delujejo v okviru EU še številni drugi organi in telesa.

Najpomembnejši formalno pravni akti sekundarnega prava so v EU uredbe in direktive.

Uredba, ki jo sprejme Svet skupaj s Parlamentom ali Komisija sama, je splošen in v celoti zavezujoč akt. V nasprotju z direktivami, namenjenimi državam članicam, in odločbami, ki imajo točno določene prejemnike, so uredbe namenjene vsem. Uredba se uporabi neposredno, se pravi, da ustvarja pravo, ki se nemudoma uporabi v vseh državah članicah enako kot nacionalni zakon brez vsakršnega posredovanja nacionalnih oblasti.

Direktiva, ki jo sprejme Svet skupaj s Parlamentom ali Komisija sama, je namenjena državam članicam. Njen glavni cilj je približevanje zakonodaj. Direktiva zavezuje države članice glede rezultata, ki ga je treba doseči, vendar jim pušča izbiro pri sprejemanju oblike in sredstev za uresničitev ciljev Skupnosti v okviru njihovega notranjega pravnega reda.

Če države članice direktive ne prenesejo v nacionalno zakonodajo ali jo prenesejo v nepopolni obliki ali z zamudo, se lahko tisti, ki so predmet sodne obravnave, nanjo neposredno sklicujejo pred nacionalnimi sodišči.

(Evropski parlament, 15.12. 2009)

7.7 ZAKONODAJNI POSTOPKI

Evropska unija v nasprotju z nacionalnimi sistemi, kjer se nacionalna volja izraža v parlamentu, pomembno zakonodajno vlogo podeljuje predstavnikom držav članic v Svetu EU. Vendar so se pristojnosti Evropskega parlamenta z institucionalnim razvojem razširile. Svet si sedaj s Parlamentom deli zakonodajne pristojnosti za

sprejetje zavezujočih splošnih pravnih aktov (uredb in direktiv). Postopki odločanja, tj. načini po katerih EU ustvarja in sprejema zakonodajo, so posvetovalni postopek ter postopki sodelovanja, soodločanja in privolitve. Uporaba posameznega postopka je odvisna od področja, ki ga EU želi s predlaganim aktom urediti. Poudariti je potrebno, da lahko Svet in Komisija na določenih področjih sprejemata zakonodajne akte tudi brez neposredne udeležbe Evropskega parlamenta.

Vse zakonodajne postopke spremljajo neformalne izmenjave stališč, tehnični sestanki in formalni sestanki na višji ravni med Svetom, Parlamentom in Komisijo oziroma t. i. trialogi. Njihov namen je odpravljati razlike med pogledi posameznih institucij in doseči čimprejšnji dogovor.

Večinoma Svet EU sprejema odločitve s kvalificirano večino. Izjema so predlogi področnih aktov, pri katerih Svet sprejema odločitve s soglasjem (uresničevanje pravic prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ukrepov na področju socialne varnosti delavcev migrantov, direktiv za vzajemno priznavanje diplom, spričeval in drugih dokazil o formalnih kvalifikacijah, spodbujevalnih ukrepov na kulturnem področju).

7.7.1 Postopek soodločanja

Zakonodajni postopek soodločanja, ki ga je uvedla Maastrichtska pogodba (1993) in katerega obseg je bil bistveno razširjen s pogodbama iz Amsterdama (1999) in Nice (2001), postavlja Evropski parlament in Svet v enakopraven položaj glede na njuno zakonodajno vlogo. Pri morebitnem nesoglasju mora spraven odbor, ki ga sestavljajo predstavniki Sveta in Parlamenta, pripraviti dokument, ki ga bosta sprejeli obe instituciji. Postopek je bolj zapleten in zato je sama procedura daljša.

»Postopek soodločanja omogoča parlamentu možnost veta pri sprejemanju aktov. Če obe instituciji ne dosežeta kompromisne rešitve, se šteje, da je predlog zavržen. S tem postopkom je Evropski parlament postavljen od bok Svetu EU v smislu zakonodajne pristojnosti.« (Bohinc, 2007, str. 300)

Soodločanje je postalo daleč najpomembnejši postopek v zakonodajni praksi in se uporablja pri zakonodaji na večini področij v pristojnosti Skupnosti.

»Je prvi približek k vlogi, ki jo ima v nacionalnih pravnih sistemih nacionalno telo.« (Grlic, Ilešič, 2004, str. 143)

7.7.2 Postopek sodelovanja

Postopek sodelovanja je uvedel Enotni evropski akt, in sicer z namenom, da bi Evropski parlament dobil večjo vlogo, kot mu jo omogoča posvetovalni postopek. Parlament lahko spremeni skupno stališče Sveta, vendar drugače kot v postopku soodločanja, končno odločitev sprejme Svet sam. Danes se po tem postopku sprejemajo le še nekatere odločitve, ki sodijo v okvir ekonomske unije. Vsa druga

področja, ki so bila nekoč podvržena temu postopku, sodijo od Amsterdamske pogodbe dalje v postopek soodločanja.

7.7.3 Postopek posvetovanja

Podlago za postopek posvetovanja sta uvedli že Rimski pogodbi (1957), ki sta določali, da Skupščina, ki jo sestavljajo predstavniki narodov držav, izvaja pristojnosti svetovanja in nadzora, ki so ji dodeljene s pogodbama. Določali sta tudi, da Svet na nekaterih področjih sprejema akte po posvetovanju s Skupščino. A ker postopka pogodbi ne opredeljujeta podrobneje, so si sčasoma poslanci Parlamenta pri postopku zagotovili čedalje večji vpliv z lastnim poslovníkom in medinstitucionalnimi sporazumi.

Za posvetovalni postopek je značilna razdelitev nalog med Komisijo in Svetom, ki jo je mogoče povzeti tako: Komisija predlaga, Svet odloča. Preden Svet sprejme odločitev, je kljub temu potrebno iti preko nekaterih stopenj, na katerih lahko poleg Komisije in Sveta svoje mnenje o vsebini zakonodaje izrazijo tudi Evropski parlament, Ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij.

V nekaterih primerih je posvetovanje Sveta z EP obvezno, ker tako zahtevajo določbe ustanovitvenih pogodb, in če ga ni, je akt ničn. Kadar pa posvetovanja ustanovitvene pogodbe izrecno ne zahtevajo, lahko Svet odloča tudi brez predhodnega posvetovanja s Parlamentom.

7.7.4 Postopek privolitve

Postopek privolitve je uvedel Enotni evropski akt, Maastrichtska pogodba pa ga je razširila na področja, na katerih ni mogoče sprejemati odločitev s soodločanjem, zahteva pa se sodelovanje EP. Za postopek privolitve je značilno, da mora Svet pred sprejetjem odločitve pridobiti soglasje EP. Podoben je postopku posvetovanja, vendar pa EP predloga akta ne more spremeniti, lahko ga le sprejme ali zavrne. Postopek privolitve je tako nekakšna pravica Parlamenta do veta (Evropski parlament, zakonodajni postopki, 15.12. 2009).

S primerjavo zakonodajnega postopka v Državnem zboru Republike Slovenije in v Evropskem parlamentu sem ugotovila sledeče bistvene razlike:

Državni zbor Republike Slovenije je kot organ edino predstavniško in zakonodajno telo, ki samostojno sprejema zakonodajne akte (zakone), medtem ko si Evropski parlament to funkcijo deli s Svetom EU. Zakonodajni organ je Svet EU, saj v končnih postopkih edini izglasuje zakonodajo. Evropski parlament samo sodeluje in nima pristojnosti za sprejetje uredb in direktiv.

Zakonodajni postopek Republike Slovenije je v pravni ureditvi določen v ustavi, podrobneje pa v Poslovníku državnega zbora, medtem ko so postopek sprejemanja pravnih aktov v EU uvedle evropske pogodbe. Te so: Maastrichtska pogodba (1993 –

postopek soodločanja), Enotni evropski akt (1987 – postopek sodelovanja in privolitve) in Rimska pogodba (1957 – postopek posvetovanja).

Po Poslovniku Državnega zbora Republike Slovenije je zakonodajna iniciativa omogočena vsakemu poslancu, vladi, državnemu svetu in najmanj 5000 volivcem. V Evropskem parlamentu pa ima izključno pravico oblikovanja predlogov za novo evropsko zakonodajo Komisija EU.

Postopek sprejemanja zakonodajnega postopka v Republiki Sloveniji poteka med Državnim zborom RS (poslanci, delovna telesa), vlado in Državnim svetom RS (ob mnenju lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij). Uporablja se redni, skrajšani in nujni postopek ter ratifikacija aktov mednarodnih organizacij. V EU pa ta postopek poteka med Evropskim parlamentom, Svetom EU in Komisijo EU v postopkih soodločanja, sodelovanja, posvetovanja in privolitve. Kateri postopek bo uporabljen, pa je odvisno od področja, ki ga Evropski parlament želi s predlaganim aktom urediti.

8 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem predstavila potek zakonodajnega postopka v Republiki Sloveniji ter delovanje Državnega zbora RS kot predstavniški in s tem tudi zakonodajni organ, ki na podlagi ustave sprejema zakone in druge akte in s tem ureja pravice in dolžnosti državljanov in drugih ljudi.

Le ob določeni družbeni urejenosti lahko razvijemo in uresničujemo svoje potrebe, želje in interese. Vsaka družba pa mora imeti določena in postavljena pravila, po katerih se mora ravnati in jih spoštovati.

Ta pravila so pravna pravila, ki so temeljna sestavina prava, saj določajo, kako naj se pravni subjekti vedejo in ravnajo v družbenih razmerjih. Pravnim subjektom posredujejo dovolitve, prepovedi in zapovedi ter sankcije v primeru, da ne upoštevajo pravnih pravil.

Ustava vsebuje najpomembnejša pravna pravila, saj je najvišji pravni akt v državi, s katerim so določena temeljna načela o njeni družbeni, politični in gospodarski ureditvi ter temeljne pravice in svoboščine državljanov in subjektov, ki se nahajajo znotraj njenih meja. Nato sledijo zakoni in podzakonski predpisi. Najvišja pravna moč ustave v razmerju z zakoni in drugimi pravnimi akti se izraža predvsem v njenih določbah, med katerimi so najpomembnejše tiste, s katerimi ustavodajalec pooblašča predstavniško telo, da kot zakonodajalec sprejema zakone. V državah, v katerih ima ustava najvišjo pravno moč, morajo biti zakoni v skladu z ustavo, podzakonski predpisi pa v skladu z ustavo in zakoni.

Pravna pravila ne zavezujejo samo posameznika, ampak tudi državno oblast. Ta se kaže preko pravnih pravil, ki jih vsebujejo v pravni akti. Ti pa nastajajo v zakonodajnem postopku kot ena od bistvenih oblastvenih funkcij države preko predstavniškega oziroma zakonodajnega telesa. Ureditev zakonodajnega telesa pa je odvisna od tipa ustavnega sistema posamezne države.

Predstavniško telo označuje tisti državni organ, ki predstavlja ljudstvo kot celoto in sprejema najpomembnejše odločitve v družbi. Ker ta organ praviloma opravlja zakonodajno funkcijo kot svojo najpomembnejšo funkcijo, se imenuje tudi zakonodajno telo. V okviru zakonodajne funkcije zakonodajno telo sprejema poleg ustave zakone kot najvišje pravne akte, katerih vsebina so najpomembnejše družbene odločitve. Najpogosteje se za sodobno predstavniško in zakonodajno telo uporablja izraz parlament.

Parlament sprejema zakonodajo in s tem pretvarja voljo ljudstva preko svojih predstavnikov v družbena pravila. Bistvena je predvsem kvaliteta sprejete zakonodaje kot logična posledica stopnje demokratičnosti in pravne urejenosti državne ureditve. Struktura samega parlamenta, interesi različnih političnih in interesnih skupin in posamezniki so dejavniki, ki vsekakor vplivajo na to ureditev. Na volitvah se uveljavi volja ljudstva in oblikuje ter določi sestavo zakonodajnega telesa. Na ta način si družba kot celota postavi organ, ki bo določal pravila in urejal medsebojne odnose.

V naši pravni ureditvi opravlja vlogo splošnega predstavniškega in zakonodajnega telesa državni zbor, ki predstavlja vse ljudstvo in temelji na načelu ljudske suverenosti. Poleg državnega zbora pa je ustava uvedla tudi državni svet kot državni organ ki zastopa posebne družbene interese. Položaj in funkcije teh dveh organov so različne. Zakonodajno funkcijo in druge funkcije opravlja državni zbor, državni svet pa ima nekatera posebej z ustavo določena pooblastila na področju zakonodajne funkcije in delno na področju nadzorstvene funkcije državnega zbora.

Državni svet pomembno vpliva na proces spreminjanja zakonodaje, predvsem, kadar z odločilnim vetom prisili državni zbor, da ponovno glasuje o sprejetju zakona. Nato pa še vlada kot izvršilni in najvišji upravni organ v državi izvršuje zakone in s svojimi pobudami in predlogi nadzira državni zbor in skupaj z državnim svetom oblikujeta in sodelujeta v zakonodajnem postopku.

Državni zbor samostojno sprejema svoj poslovnik, v katerem so natančno opredeljena pravila organizacije in dela, odnos do drugih državnih organov, predvsem pa zakonodajni postopek.

Poslovnik Državnega zbora določa in ureja, da se zakon lahko sprejema po rednem postopku, skrajšanem postopku in nujnem postopku. Predvsem v rednem postopku je najbolj izpostavljeno načelo večfaznosti, ki je eno od pomembnejših načel, saj zagotavlja, da se predlogi zakonov postopoma prebijejo do zaključne faze, razen v nujnih zadevah, ko preidejo v pravni akt. Za državo in družbo je pomembno, da je predlog zakona dodelan in da v skladu z ustavo ter drugimi, na njega zavezujočimi akti in subjekti, najbolje učinkuje.

Redni zakonodajni postopek je razdeljen v tri obravnave. Druga obravnava je najbolj pomembna, ker se v matičnem delovnem telesu poslanci odločajo o vseh členih zakona. Prav tako je mogoče v drugi obravnavi predlagane zakonske člene spreminjati in dopolnjevati z amandmaji, o katerih se tudi razpravlja. Nato sledi razprava in obravnava v državnem zboru. Zakonodajni postopek se tukaj lahko konča, razen če je bilo na zakon predlaganih več kot deset členov amandmajev. V takem primeru preide postopek v tretjo obravnavo v državnem zboru, ko se o zakonu glasuje v celoti. V rednem postopku se sprejema nova zakonodaja, kot tudi v nujnem postopku, a le na predlog vlade in iz upravičenih razlogov, medtem ko se v skrajšanem postopku sprejemajo le novele in dopolnitve že obstoječih zakonov.

Iz podatkov za obdobje 2004–2008 ugotovimo, da je Državni zbor RS sprejel 632 zakonov. Večina vseh je bilo sprejetih na predlog vlade (613 zakonov), poslanci pa so predlagali le 18 zakonov.

Največ sprejetih amandmajev na predlagane zakone so podali poslanci (3664), delovna telesa 2930, vlada pa samo 202 amandmaja.

Od vseh 632 zakonov je bilo 209 sprejetih v rednem postopku, 106 v nujnem postopku, 152 v skrajšanem postopku, 163 ratifikacij in 2 akta o notifikaciji.

Po vstopu Slovenije v Evropsko Unijo ima evropski pravni red velik pomen. Svet EU ureja odnose v EU s sprejetjem uredb in direktiv kot pravnih aktov in posega v pravno ureditev držav članic. Evropski parlament pa opravlja zakonodajno funkcijo pri soodločanju in postopku privolitve, ko ne pride do sprejetja pravnih aktov brez njegovega pozitivnega mnenja.

Vsaka država se razlikuje po svojem kulturnem in zgodovinskem razvoju. V vsaki državi veljajo različne vrednote, običaji, način življenja kot tudi oblastni sistem, zato mora država ustvariti takšen sistem, ki najbolj ustreza njeni mentaliteti in zgodovinskim izkušnjam. Evropske države imajo večinoma parlamentarno obliko, ki dejansko pomeni večji nadzor zakonodajne oblasti nad izvršilno.

Slovenija je na podlagi izkušenj enopartijskega režima v nekdanji skupni državi oblikovala državno ureditev po načelu delitve oblasti in s tem medsebojnega nadziranja, predvsem zaradi zlorabe položaja določenih subjektov pod vplivom političnih interesov.

LITERATURA

1. BOHINC, Rado. Pravo Evropske unije. FDV, Ljubljana, 2007
2. GRAD, Franc. Parlament in vlada. Ur.l., 2000
3. GRAD, Franc. Volitve in volilni sistem. Ljubljana, 2004
4. GRAD, KAUCIČ. Ustavno pravo Slovenije. Ljubljana, 1997
5. GRAD, POGORELEC. Državna ureditev Slovenije. MNZ, Ljubljana, 2005
6. GRILC, ILEŠIČ. Pravo Evropske Unije. PF, Ljubljana, 2004
7. GRIMS, Branko. Primerjava drugih domov parlamentov: slovenski in ameriški primer. Ljubljana: Znanstvena knjižnica/Družina 6, 2006
8. IGLIČAR, Albin. Zakonodajni proces z osnovami nomotehnike. PF, Ljubljana, 2004
9. IGLIČAR, Albin. Zakonodajno odločanje. DZ, Ljubljana, 1994
10. KAUCIČ, GRAD. Ustavna ureditev Slovenije. Četrta, spremenjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana, 2007
11. KAUCIČ, GRAD. Ustavna ureditev Slovenije. Ljubljana, 2008
12. KLARIČ, Robert. Zakonodajni postopek v Republiki Sloveniji. Diplomsko delo. FU, Ljubljana, 2007
13. KOCJANČIČ, Rudi. Vloga nosilcev izvršilne oblasti in parlamentov držav članic v Evropski uniji. FU, Ljubljana, Uprava 2003, let. 1, št. 1
14. KOCJANČIČ, Rudi. Ustavno pravo Slovenije. FU, Ljubljana, 2009
15. KRISTAN, RIBIČIČ, GRAD, KAUCIČ. Državna ureditev Slovenije. Ljubljana, 1994
16. ŠTRUS, Dušan. Dvodomnost – demokracija in vloga civilne družbe. Državni svet Republike Slovenije. Ljubljana, 2002
17. VLAJ, Stane. Lokalna samouprava. FU, Ljubljana, 2002
18. ZAJC, Drago. Slovenski parlamentarizem in učinkovitost slovenskega parlamenta. Zbornik razvoj parlamentarizma. DZ, Ljubljana, 2000
19. ZAJC, Drago. Razvoj parlamentarizma: Funkcije sodobnih parlamentov. FDV, Ljubljana, 2004

PRAVNI VIRI

1. Ustava Republike Slovenije. Ur. list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04
2. Ustavni zakon o spremembah I. poglavja ter 47. in 68. člena ustave Republike Slovenije (UZ3a, 47, 68) Ur.l. RS, št. 24/2003
3. Zakon o volitvah v državni zbor (uradno prečiščeno besedilo). Ur. list RS, št. 109/2006
4. Zakon o vladi (uradno prečiščeno besedilo). Ur. list RS, št. 24/2005
5. Zakon o ustavnem sodišču (uradno prečiščeno besedilo). Ur. list RS, št. 64/2007
6. Zakon o političnih strankah (uradno prečiščeno besedilo). Ur. list RS, 100/2005

7. Zakon o državnem svetu. Ur. list RS, št. 100/2005
8. Zakon o državni upravi. Ur. list RS, št. 83/2003
9. Zakon o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije. Ur.l. RS, št. 34/2004
10. Deklaracija o stališčih za začetek delovanja Republike Slovenije v institucijah Evropske unije v letu 2004. Ur. l. RS, št. 60/2004
11. Poslovnik Državnega zbora Republike Slovenije. Ur. list RS, št. 35/2002

DRUGI VIRI

1. Državni zbor Republike Slovenije. URL=«<http://www.dz-rs.si>» 15.12.2009
2. Državni zbor Republike Slovenije. Poslovnik Državnega zbora. URL=«<http://www.dz-rs.si>» 27.09.2007
3. Državni zbor RS. Predstavitev. URL=«<http://www.dz-rs.si/index.php?id=104>» maj 2009
4. Državni zbor Republike Slovenije. Podatki o delu državnega zbora v mandatnem obdobju 2004-2008. URL=«<http://www.dz-rs.si>» 21.07.2008
5. Državni zbor Republike Slovenije. Državni zbor RS in Evropska Unija. URL=«<http://www.dz-rs.si/index.php?id=55>» 15.12.2009
6. Evropski parlament. Institucije in drugi organi Evropske unije. URL=«http://www.europa.eu/institutions/inst/parliament/index_sl.htm» 15.12.2009
7. Evropski parlament. Zakonodajni postopki. URL=«<http://evropa.gov.si/si/pravni-red/zakonodajni-postopki/>» 15.12.2009

SEZNAM SLIK IN TABEL

1. Tabela 1: Število članov po poslanskih skupinah v Državnem zboru RS na dan 31.12. 2009, str. 7
2. Tabela 2: Število sprejetih zakonov po predlagateljih v obdobju 2004–2008, str. 18
3. Tabela 3: Število amandmajev po vlagatelju v obdobju 2004–2008, str. 20
4. Tabela 4: Število sprejetih zakonov glede na vrsto zakonodajnega postopka v obdobju 2004–2008, str. 24
5. Slika 1: Postopek sprejemanja zakonodajnega postopka, str. 27

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

RS - Republika Slovenija

DZ - Državni zbor

EU – Evropska unija

EP – Evropski parlament

PoDZ – Poslovník državnega zbora

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Spodaj podpisana Darja Klavora, z vpisno številko 04032534, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom »Zakonodajni postopek v Republiki Sloveniji« in se strinjam z objavo diplomskega dela na internetnih straneh.

Diplomsko delo je lektorirala Marijana Bon.

Ljubljana, _____

Podpis: _____